

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Arkkitehtuurin koulutusohjelma

LIIKKUUKO KOTI MUKANA?

*Siirrettävä asumisyksikkö vaihtoehtoisena
tulevaisuuden kotina*

Kandidaatintyö 13.5.2020
Anniina Kontoniemi

SISÄLLYS

	Tiivistelmä	
1	Johdanto.....	5
2	Määritelmät ja terminologia.....	8
3	Suomalainen asuminen.....	10
	3.1 Asumisen historiallinen muutos.....	10
	3.2 Asumisen nykyhetki ja tulevaisuus.....	16
	3.3 Asumisen preferenssit.....	24
4	Mikä tekee asunnosta kodin?.....	26
	4.1 Kotikäsite ja kodin merkityksellisyys.....	26
	4.2 Koti, paikka ja tila.....	28
	4.3 Koti, arkkitehtuuri ja materiaalisuus.....	30
5	Siirrettävä asumisyksikkö tulevaisuuden kotina.....	34
	5.1 Mahdollisuudet.....	34
	5.2 Määräykset ja rajallisuus.....	40
	5.3 Kohdeanalyysi.....	43
6	Yhteenveto.....	50
	Lähdeluettelo.....	54

Tekijä Anniina Kontoniemi		
Työn nimi Liikkuuko koti mukana? Siirrettävä asumisyksikkö vaihtoehtoisena tulevaisuuden kotina		
Laitos Arkkitehtuurin laitos		
Koulutusohjelma Arkkitehtuurin koulutusohjelma		
Vastuuopettaja Anne Tervo		
Ohjaaja Helena Teräväinen		
Vuosi 2020	Sivumäärä 61	Kieli Suomi

Tiivistelmä

Tässä kandidaatintutkielmassa käsittelin suomalaista asumista, asumisen historiaa sekä sen tulevaisuuden näkymiä. Tutkielmani tavoitteena oli tarkastella kirjallisuustutkimuksen keinoin asunnon ja kodin rajapintaa sekä määritellä asunnosta kodin tekeviä elementtejä. Tutustumalla suomalaiseseen asumiseen sekä asumista koskeviin määräyksiin, tutkielma pyrki löytämään vastauksen siihen, kuinka siirrettävä asumisyksikkö voisi olla yksi tulevaisuuden asumisen konsepteista.

Moderni nykypäivän ihminen liikkuu työn, opiskelun tai muun elämän osa-alueen myötä aiempaa enemmän. Kaupungistumisen, työn muutoksen sekä väestöllisen erilaistumisen myötä asumisen laatua ja malleja on tutkittava enemmän, jotta asumisen tuotantolaitokset kykenisivät tarjoamaan sopivia asumisen muotoja liikkuvaan elämäntapaan.

Tutkielman edetessä asumisesta kodin tutkimukseen, huomasin kodin määrittelyn olevan sen kvalitatiivisista ominaisuuksistaan johtuen haasteellista. Kodin yksityinen ulottuvuus sekä siihen liitettävät subjektiiviset kokemukset estivät käsitteen tyhjentävän määrittelyn. Tutkimusten ja kirjallisuuden pohjalta päätin kuitenkin tiettyjen materialististen elementtien edesauttavan kodintunnon syntymistä kodin sijoituksessa asumisen asettamiin kehyksiin. Tällaisiksi ominaisuuksiksi määrittelin esimerkiksi sisäänkäynnin sekä tulisijan. Tutkielman loppupuoli käsitteli asunnosta kodin tekevien elementtien toteutumista siirrettävässä asumisyksikössä kartoittamalla asumisyksikön rajallisuuksia sekä mahdollisuuksia.

Avainsanat koti, asuminen, siirrettävä asuminen, liikkuva asuminen, minimiasunto, fenomenologia

1. JOHDANTO

Moderni nykypäivän ihminen vaihtaa elin- ja asuinpaikkaansa sekä liikkuu työn, opiskelun tai muun elämän osa-alueen vuoksi yhä enemmän. Asumispreferenssit muuttavat muotoaan, ja asumisen laadun vaatimuksia joudutaan soveltamaan uudelleen uusien elämäntyylien myötä. Muutuvien ja uudenlaisten asumispolkujen ohella etenkin suurissa kaupungeissa vallitsee usein asuntopula. Uuden asunnon löytäminen, vuokraaminen, ostaminen tai rakennuttaminen saattaa olla vaikeaa liikkuvan elämäntavan ja siihen liittyvien haasteiden, kuten väliaikaisuuden vuoksi.

Asuntotuotanto ja -markkinat pyrkivät kaupungistumisen, yhdyskuntarakenteen tiivistymisen, työnkuvan muuttumisen ja väestöllisen erilaistumisen myötä tarjoamaan erilaisiin elämäntyyliin vastaavia asumisen muotoja ja ratkaisuja. Asumista, asumisen preferenssejä ja tulevaisuuden skenaarioita tutkitaan jatkuvasti yhä enemmän, jotta asumiseen liittyvät tahot ja tuotantolaitokset kykenisivät tuottamaan kestäviä, toiveiden ja tarpeiden mukaisia asumisen ratkaisuja (Juntto, 2010a s. 10).

Vaikka yleisellä tasolla asumista tutkitaankin jatkuvasti, on tarkemmin kodin tutkiminen ja määrittäminen ollut vähäistä suomalaisen ja myös kansainvälisen tutkimuksen kentällä (Suikkanen, 2010, s. 9). Eri tieteenalojen tutkimuskentällä koti on usein koettu toissijaisena, epämääräisenä, tunteisiin vetoavana ja latautuneena käsitteenä, minkä vuoksi se on saatettu jättää tieteen tutkimuspiiriin ulkopuolelle (Vilkko, 2010, s. 12-13). Vilkon, Suikkasen ja Järvinen-Tassopouloksen toimittamassa artikkelikokoelmassa *Kotia paikantamassa* (Vilkko, Suikkanen ja Järvinen-Tassopoulos, 2010) Vilkon artikkeli *Kohteena koti* (Vilkko, 2010) käsittelee kokoelman kirjoittajien intohimoa kodin tutkimiseen. Vilkko kuvaa kirjoittajien tahtotilaa tutkimuksen takana ruokkineen

tuntuman kodintutkimuksen tieteellisen perustan heikkoudesta sekä sen aseman toissijaisuudesta. Tämä ei silti tarkoita, etteikö kotia aiheena olisi käsitelty tai sivuutettu - suomalaisessa tutkimuksessa aihetta on joiltakin osin tutkittu esimerkiksi asuntopolitiikan, kodittomuuden, perheen arjen sekä kodin materiaalsen maailman näkökulmista. (Vilkko, 2010, s. 15-16.)

Vilkko nostaa edellä mainitussa artikkelissaan esille ihmisenä olemisen ja siihen liittyvän tilallisen sijoittumisen, joka koskettaa jokaista ihmistä. Asian universaaliuden takia hän painottaa artikkelissaan asumisen ja kodin tutkimuksen monitieteellisen ja -alaisen lähestymistavan tärkeyttä. Hän tuo samalla esille tarpeen kodin käsitteelliselle avaamiselle sekä konkreettisen tutkimuksen lisäämiselle. (Vilkko, 2010, s. 12-15.)

Tässä kandidaatintutkielmassa käsittelen kirjallisuustutkimuksen keinoin asumisen historiaa ja filosofiaa, asumiseen liittyviä toiveita sekä asuntopolitiikan muutoksia. Erilaisten tutkimusten avulla pyrin tutkielmassani selvittämään, mitkä asiat ja elementit tekevät asunnosta kodin. Pohdin myös sitä, mitkä tekijät määrittävät suomalaista asumista. Tutkielmassa tavoitteenani on selvittää, kykenevätkö määritetyt kodin elementit toteutumaan kompakteissa, tiivistyvään ja muuttuvaan ympäristöön sopivissa asumisen malleissa. Tutkimuskysymyksenä tarkastelen, kuinka liikkuva asumisyksikkö kykenee vastaamaan vaihtoehtoisena kotina liikkuvan elämäntavan sekä tiivistyvän kaupunkin synnyttämiin haasteisiin. Voiko liikuteltava, kompakti asumisyksikkö olla vartenotettava vaihtoehto tulevaisuuden kodiksi? Tutkielmassa perehdyn minimiasumiseen ja liikuteltaviin asumismuotoihin myös niitä koskevan suomalaisen lainsäädännön kautta.

Tutkielma alkaa suomalaisen asumisen ja sen historian käsittelyllä, ja sillä, missä ja miten suomalaiset ovat asuneet 1900-luvulta lähtien. Ensimmäisessä käsittelyluvussa

tarkastelun painoarvo on nykyhetken asumisessa sekä tulevaisuuden skenaarioissa ja siinä, mitä suomalainen asuminen voisi tulevaisuudessa olla. Luvun loppu käsittelee lyhyesti asumiseen liittyvää tahtotilaa sekä toiveita.

Asumisen tarkastelun jälkeen tutkielma käsittelee tarkemmin kotia asumisen keskiössä. Toinen käsittelyluku tutkii elementtejä ja asioita, joilla koti voidaan määritellä ja joista kodin ydin syntyy. Näiden elementtien määrittämisen jälkeen kolmas käsittelyluku keskittyy siirrettävään asumisyksikköön ja siihen, kuinka asumismuoto voi toteuttaa kodin määritelmää. Luvussa käsitellään siirrettävän asumisyksikön mahdollisuuksia ja rajallisuuksia toimia uudenlaisena modernin asumisen vaihtoehtona liikkuvaan elämäntapaan. Tämän jälkeen tutkielma pyrkii tekemään kohdeanalyysin kautta päätelmiä ja pohdintoja asunnosta kodin tekevien elementtien toteutumisesta siirrettävissä asumisyksiköissä.

2. MÄÄRITELMIÄ JA TERMINOLOGIAA

Tässä luettelossa avaan tutkielmassa esiintyviä termejä sekä määritelmiä, joiden selostaminen tekee tutkielman lukemisesta sujuvampaa.

Asumispolku

Käsite kuvaa yksittäisen asukkaan tai perheen asumishistoriaa, jossa aikaisemmat tapahtumat vaikuttavat myöhempiin tapahtumiin (Juntto, 2010a, s. 20).

Asumispreferenssi

Asumisen ja kotitalouden kulutusta koskevat tarpeet, mieltymykset ja arvostukset (Loikkanen; Laakso, 2004, s. 254).

Fenomenologia

Käsite tulee kreikan kielen sanoista fainomenon, joka tarkoittaa ilmenevää sekä logos, joka kuvastaa oppia. Fenomenologia on filosofian suuntaus, joka tarkoittaa ”asioiden tai tapahtumien tarkastelemista sellaisena kuin ne ilmenevät tietoisuudelle”. (Tieteentermipankki.fi, 2020.)

Kolmas ikä

Käsitteellä viitataan aikaan eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Kolmatta ikää luonnehtivat vapaus työelämän paineista, mahdollisuus toteuttaa itseään sekä sosiaalisten roolien väljyys. Kolmas ikä ei ole kuitenkaan absoluuttisesti sidoksissa kalenteri-ikään, vaan se kuvaa paremminkin elämäntyyliä, terveydentilaa sekä taloudellisia voimavaroja. (Saarenheimo; Pietilä, Maununaho; Tiuhonen; Pohjolainen, 2013, s.

54-55.)

Milleniaali

Vuosien 1980-2000 välillä syntyneet tämän hetken nuoret aikuiset (Finto.fi: YSO - Yleinen suomalainen ontologia. Vierailtu 11.05.2020).

Neljäs ikä

Käsite seuraa kolmatta ikää ja sillä viitataan usein aikaan kolmannen iän jälkeen. Käsite tarkoittaa niin sanottua varsinaista vanhuutta, elämänvaihetta, jolloin ihminen yhä enemmän tulee riippuvaiseksi toisista ihmisistä sekä yhteiskunnan palveluista (Saarenheimo; Pietilä; Maununaho; Tiuhonen; Pohjolainen, 2013, s. 59).

U-arvo

Kyseisellä arvolla mitataan elementin lämmönläpäisevyyttä, ja mitä pienempi arvo on, sitä parempi on mitattavan elementin lämmöneristävyys (Sanastokeskus TSK, 2019).

3. SUOMALAINEN ASUMINEN

Asuminen on käsite, joka sisältää niin yksityisen kuin julkisenkin aspektin. Siihen liittyy aina niin henkilökohtaisia toiveita ja tuntemuksia kuin myös julkisia kysymyksiä, joihin linkittyvät vahvasti sekä taloudelliset, tekniset, ekologiset että kaupalliset näkökulmat ja intressit (Juntto, 2010a, s. 7). Asumista ei näin ollen kyetä käsittelemään tyhjentävästi vain yhdestä näkökulmasta, eikä sen suhteen voida tehdä johtopäätöksiä, jotka toimisivat kaikkien asumiseen liittyvien osapuolten kannalta täydellisesti. Asumisesta puhuttaessa täytyy muistaa aiheen laaja-alaisuus ja vaikuttavien tahojen suuri määrä.

Tässä luvussa tarkastelen suomalaisen asumisen muutosta yleisellä tasolla alkaen 1900-luvusta, painottuen muutokseen 1970-luvulta lähtien. Luvussa käsittelen sitä, millaisesta asumisesta on Suomessa lähdetty liikkeelle reilu sata vuotta sitten ja kuinka asuminen ja suhde asumiseen ovat muuttaneet muotoaan viime vuosikymmenien aikana. Luvussa esittelen ja analysoin myös erilaisia asumisen konsepteja ja pohdin näiden kautta tulevaisuuden suomalaista asumista.

3.1. Asumisen historiallinen muutos

Suomen asumisen muutoksen taustalla ovat aikojen saatossa vaikuttaneet muun muassa maan verrannollisesti myöhäinen teollistuminen ja kaupungistuminen, työnteon muutos, asumisen vaatimattomuus sekä pienet sosiaaliset erot. Myöhemmässä vaiheessa myös asumisen instituutiot ja lainsäädäntö sekä asumisen erilaisten hallintamuotojen ja niiden tuottamisjärjestelmien muutokset ovat vaikuttaneet asuminen muotoutumiseen. (Juntto, 2010b, s. 18.)

Taulukko 1: Asuntojen lukumäärän kehitys Suomessa vuosien 1900-2008 välillä.

<i>Vuosi</i>	<i>Asuntoja</i>	<i>Lisäys, %</i>	<i>Asuntoja/ 1000 as.</i>	<i>Kaupunki- väestö</i>
1900	456 000		172	13
1910	536 000	18	182	15
1920	609 000	14	193	16
1930	769 000	26	222	21
1940	809 000	23	242	27
1950	999 000	23	248	32
1960	1 211 000	21	272	38
1970	1 463 000	21	318	51
1980	1 838 000	26	384	60
1990	2 210 000	20	442	57*
2000	2 512 442	14	485	61
2008	2 768 000	10	520	65

*Laskentaperuste muuttuu

(Juntto, 2010b, s. 27)

Asumisen suhteen erityisesti asumistason muutokset ovat olleet Suomessa merkittäviä viimeisen reilun sadan vuoden aikana. Anneli Juntto määrittelee artikkelissaan *Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus* (Juntto, 2010b) suurimmaksi asumisen muutokseksi kansan muuton maalta kaupunkiin ja asumisyksikön muuttumisen tuvasta kerrostaloon (Juntto, 2010b, s. 26). Taulukon 1 (*Asuntojen lukumäärän kehitys Suomessa vuosina 1900-2008*) mukaisesti vuonna 1900 87 % suomalaisista asui maalla, kun taas vastaavasti vuonna 2008 kansasta vain 35 % asui enää kaupungin ulkopuolella. Taulukon 2 (*Suomen kaupunkiväestön kehitys vuosien 2000-2018 välillä*) mukaan maaseutuväestön osuus muutama vuosi sitten, vuonna 2018, oli laskenut 28:aan prosenttiin.

Taulukko 2 : Suomen kaupunkiväestön kehitys vuosien 2000-2018 välillä.

<i>Vuosi</i>	<i>Asukasluku</i>	<i>Maaseutuväestö*</i>	<i>Kaupunkiväestö</i>
2000	5 181 115	1 752 542	3 373 607
2002	5 206 295	1 727 148	3 425 119
2004	5 236 611	1 714 861	3 469 418
2006	5 276 955	1 701 957	3 521 350
2008	5 326 314	1 687 338	3 583 279
2010	5 375 276	1 673 998	3 641 889
2012	5 426 674	1 656 486	3 708 885
2014	5 471 753	1 634 794	3 772 924
2016	5 503 297	1 603 035	3 829 744
2018	5 517 919	1 564 821	3 881 481

*Maaseutuväestöön lukeutuvat maaseudun paikalliskeskukset, kaupungin läheinen maaseutu, ydinmaaseutu, harvaan asuttu maaseutu sekä tuntemattomat asuinalueet.

(Tilastokeskus, 2020a)

Myös asuntojen lukumäärän kasvu on ollut huomattava muutokseen vaikuttanut tekijä. Tähän liittyen Juntto pitää perhekoon pienenemistä yhtenä suurimpana syynä. Perhekoon pieneneminen on näkynyt etenkin yksinasuvien kasvaneena määränä. (Juntto, 2010b, s. 27.) Taulukon 3 (*Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskipitkinen 1960-2018*) mukaan vuonna 1960 yksinasuvien määrä kaikista asuntokunnista oli 15,7%, kun taas vastaava luku vuonna 2018 oli 44,0%. Myös Carmela Ferraro kuvaa artikkelissaan *Small but perfectly formed* (Ferraro, 2009) yksinasuvien yleistä kasvanutta määrää. Ferraro kuvaa perhekoon pienentyneen länsimaissa keskiarvoisesti vuosien 1980 ja 2009 välillä 3.0:sta henkilöstä 2.6:een.

Perhekoon muutoksen ohella eräänä asumisen muutokseen vaikuttavana tekijänä ilmenee sääty-yhteiskunnasta siirtyminen kohti tasavertaisempaa yhteiskuntaa. Juntto (2010b) toteaa ydinperheen, modernin asunnon ja tasa-arvon tavoitteiden sekä asiantuntijalähtöisen suunnittelun korvanneen

Taulukko 3: Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2018

<i>Vuosi</i>	<i>Asuntokuntia yhteensä</i>	<i>1 henkilö</i>	<i>2 henkilöä</i>	<i>3 henkilöä</i>	<i>4+ henkilöä</i>	<i>Asuntokunnan keskikoko</i>
1960	1 204 385	188 995	245 921	229 824	539 645	3,34
1970	1 420 723	288 970	323 640	284 336	523 777	2,99
1975	1 567 941	376 904	392 367	322 321	476 349	2,73
1980	1 781 771	482 476	57 667	345 769	495 859	2,64
1985	1 887 710	532 094	514 825	347 127	493 664	2,56
1990	2 036 732	646 229	597 928	332 295	460 280	2,42
1995	2 180 934	766 636	652 608	323 921	437 769	2,31
2000	2 295 386	856 746	722 437	312 646	403 557	2,21
2005	2 429 500	964 739	789 950	297 276	377 535	2,12
2010	2 537 197	1 040 378	837 234	290 767	368 818	2,07
2015	2 634 339	1 112 342	874 880	285 433	361 684	2,04
2018	2 705 499	1 191 297	885 410	278 502	350 290	1,99

(Suomen virallinen tilasto SVT, 2018)

sääty-yhteiskunnan ja perinteen kotia määrittävinä tekijöinä. Hänen mukaansa erityisesti 1970-luku oli suuri asumisen muutoksen vuosikymmen, jolloin teollistumisen myötä asuntojen massatuotanto määritti pitkälti asumista. Vuosikymmenen aikana myös asuntojen perusvarustetaso muuttui ja parani historian saatossa kaikista eniten - tuolloin muun muassa kylpyhuone tuli osaksi perusvarustetasoa. Tällöin vakiintunut asumisen peruspohjaratkaisu vallitsee pitkälti edelleenkin 2000-luvun asuntotuotannossa. (Juntto, 2010b, s. 29.)

Taulukosta 3 voidaan havaita myös 1970-luvulla tapahtunut suuri asuntojen lukumäärän kasvu - vuosien 1960 ja 1970 välillä asuntojen määrä nousi 80 000 kappaletta. Pekka Pakkala toteaa artikkelissaan *Asumaläbiörakentaminen 1900-luvun jälkipuolella* (Pakkala, lainattu 1.5.2020) esitetyn asuntojen lukumäärän muutoksen taustalla vaikuttaneen uudenlaisen teollisen rakentamisen, jossa asumisen rationalisointi sekä elementtirakenteet tekivät rakentamisesta nopeaa ja tehokasta (Pakkala, s. 6). Myös kaupunkiväestön kasvun voidaan

Kuva 1. Kortepohjan asunalähiö (Tirilä, 2001) Kuvaa muokattu.

havaita olleen merkittävää 1970-luvun tienoilla – taulukon 1 mukaan vuonna 1960 kaupunkiväestöä oli 38 % kun taas vuonna 1970 osuus oli jo 51 %. Kuva 1 ilmentää 1970-luvun elementtirakentamista. Kuvassa esiintyy Kortepohjan asunalähiö, jossa asuntojen rationalisointi ja elementtirakentaminen ilmenivät myös alueen julkisivuista.

Asumisen vuosikymmeniä käsiteltäessä Juntto (2010b) nostaa esille myös 1980-luvun, jolloin asuntojen perustaso ja massatuotannon kerrostaloasunnot eivät enää riittäneet kaikille. Tällöin vaikuttaminen, oma päätöksenteko sekä erottautumisen halu alkoivat korostumaan asumisessa. Tästä alkoi suuri pientalojen rakentamisen kausi, jolloin asunnoista tuli suurempia ja muun muassa huoneistosaunat alkoivat yleistymään. Seuraavan vuosikymmenen lama katkaisi kuitenkin asumistason nousukauden ja pysäytti sen vuosittu-hannen vaihtumiseen saakka. (Juntto, 2010b, s. 29.)

Lisäksi valtasuhteiden ja asumisen instituutioiden muutokset ovat toimineet huomattavassa osassa asumisen kehitystä. Merkittävänä asuntopoliittikkana ja suomalaiseen asumiseen vaikuttaneina asioina Juntto nostaa esille 1970-luvun räjähdysmäisen teollisen alue- ja lähiörakentamisen, laajan sosiaalisen asuntotuotannon sekä vuosikymmenellä laajentuneet asumista tukevat palvelut (Juntto, 2010b, s. 22-24).

Asumisen historia ja sen mukana kulkeneet asiat ja ilmiöt ilmenevät asumisen polkuriippuvuutta tarkastellessa. Juntton (2010b) mukaan polkuriippuvuus korostaa historian merkitystä sekä erilaisten asioiden ja tapahtumien vaikutusta nykypäivän asumisen tilanteeseen. Se vaikuttaa myös jokaisen asukkaan omiin asumispreferensseihin. (Juntto, 2010b, s. 24.) Juntto (2010b) toteaa yhteisten arvojen ja polkuriippuvuuden vaikuttavan edelleen pohjoismaalaisessa asumisessa, vaikka mailla onkin omat asuntopoliittiset järjestelmänsä. Hän määrittelee pohjoismaalaisen polkuriippuvuuden ilmentymiksi muun muassa arvopohjaiset ajatukset sosiaaliluokista ja epäsuotavista suurista sosiaalisista eroista. Historiassa toistuneita, erityisiä suomalaisia asioita, tapoja ja käytänteitä ovat Juntton mukaan taas olleet saunat, astiankui-vauskaapit, asuntopoliittikan antama niukka tuki, luonnonläheinen asuminen sekä tietynlainen vaatimattomuus. (Juntto, 2010b, s. 19-20.)

Usein historialliset polut eivät ole suoraviivaisia tai saumattomasti jatkuvia, ja erilaiset asumisen trendit ohjaavat asukkaiden asumisvalintoja ja -tottumuksia eri aikoina erityyppisesti. Kaikesta huolimatta tietynlainen polkuriippuvuus ja tietyt asumiseen liittyvät, hyväksi ja perinteiseksi koetut ominaisuudet pysyvät mukana ohjaten asumisen tulevaisuutta sekä asettaen suomalaiselle tulevaisuuden asumiselle tietynlaiset kehityksensä.

3.2. Asumisen nykyhetki ja tulevaisuus

Asuminen ja sen kehitys kulkevat rinnakkain yhteiskunnan kehityksen kanssa. Outi Pirhonen käsittelee diplomityössään *Elämäntapa ja yksilöllisyys asumisessa, 10 konseptia Intiankadulle* (Pirhonen, 2016) asumisen ja yhteiskunnan keskinäistä kanssakäymistä. Hän nostaa esille esimerkkinä 1960-1970-lukujen teknologian nousukauden sekä maaltamuuton ja kaupungistumisen aallon. Tällöin asuntorakentaminen vastasi muuttuvan yhteiskunnan myötä syntyneisiin asumisen haasteisiin lähiörakentamisella sekä asuntojen varustetason nostamisella. (Pirhonen, 2016, s. 8.) Aiemmalla tutkimuksellaan Mervi Ilmonen myötäilee Pirhosta artikkelissaan *Urbaani ibanne ja asumisurat* (Ilmonen, 2005) todeten myöhäismodernin yhteiskunnan asumisen standardien olevan jo niin korkealaatuisia, että asumisessa tarpeiden tyydyttämiseen sijaan on siirrytty yksilölliseen kuluttamiseen (Ilmonen, 2005, s. 49-50). Pirhosen (2016) mukaan tarpeiden tyydyttämisen vaiheesta sekä asumisen määrällisistä tavoitteista eteenpäin meneminen on luonut tilaa asumisen uudenlaiselle eriytymiselle (Pirhonen, 2016, s. 14).

Ilmosen (2005) tavoin Juntto toteaa artikkelissaan *Mitä on erilaistuva asuminen?* (Juntto, 2010a) myöhäismodernin kulutusyhteiskunnan laajenemisen olevan huomattava asumisen muutokseen vaikuttava asia. Juntto kuvaa kodista muodostuneen perhe-elämän ja työnteon ohella vapaa-ajan paikan. Myös omillaan pärjäämisen ja vaatimattomien asuinolosuhteiden Juntto toteaa vaihtuneen elämän tyylittämiseen sekä koneistamiseen, mikä on mahdollistanut vaivattomuuden asumisen arjessa ja näin ollen vähentänyt tarvetta arjen työnteolle. Kasvaneen kulutuksen myötä Juntto toteaa kulutuksen yksilöllistyneen ja vaihtoehtojen määrän kasvaneen. (Juntto, 2010a, s. 30.) Kulutuksen yksilöllistymisen seurauksena pohjoismaalaiseen hyvinvointimalliin perustuvaa polkuriippuvuutta ja sen saumatonta jatkumoa on syytä kyseenalaistaa. Olettaisin sosiaalisen tasa-arvon polkuriippuvuuden mallin olevan tulossa päätökseensä juuri kulutuksen

yksilöllistymisen myötä syntyneiden taloudellisten ja tätä kautta myös sosiaalisten erojen kasvettua.

Seuraava yksittäinen suuri taustasy muutokselle on ollut väestöllinen erilaistuminen, jolla tarkoitetaan väestön monipuolistumista esimerkiksi elämänvaiheen, kulttuurin, tai perhemallin mukaan. Juntto (2010a) nostaa esille tähän liittyen keskimääräisen ihmisen eliniän pitenemisen sekä nuoruusajan pidentyneen ajan, jotka asettavat uudenlaisia vaatimuksia asumiselle ja sen tuotannolle. Nuoruuden pidentyminen ilmenee aiempaa aikaisempaan muuttamisena pois lapsuudenkodista sekä myöhempänä perheen perustamisena. (Juntto, 2010a, s. 10.)

Vastaavasti keskimääräinen eliniän piteneminen luo täysin uudenlaisia elämänvaiheita – kolmas ja neljäs ikä asettavat omat vaatimuksensa senioriasumiselle. Maarit Wiik ja Mirka Vihavainen nostavat esille artikkelissaan *Miten ikääntyvä Suomi asuu?* (Wiik & Vihavainen, 2005) ikääntyvän väestön asumisen, jonka he näkevät mahdollisena innovatiivisuuden ruokkijana mietittäessä tulevaisuuden asumisen malleja. Wiik ja Vihavainen kuvaavat kolmatta ikää aikana, jolloin asumisen on toimittava liikkumisen ja palveluiden saatavuuteen kannalta mutkattomasti. (Wiik & Vihavainen, 2005, s. 25-26.)

Anni Vilkkonen puolestaan määrittelee artikkelissaan *Kohteena koti* (Vilkkonen, 2010) asumisen tarkastelussa tärkeiksi määrittäviksi tekijöiksi muutoksen ja murroksellisuuden jatkuvan läsnäolon sekä asumisen kyvyn muuntojoustavuuteen. Hänen mukaansa muuttuvan maailman ja elämäntapojen myötä koti, asunto ja asuminen ovat menettäneet itsestään selvää luonnettaan sekä asemaansa elämän keskipisteinä. Vilkkonen toteaa aiemmin asumisen olleen maantieteellisesti tiettyyn paikkaan pysähtynyttä. Hänen mukaansa erilaiset tekijät, kuten fyysinen kodin ja työnteon toisistaan irtaantuminen, ovat muodostaneet kodista dynaamisen, elämänalueiden yhteensovittamisen kentän. (Vilkkonen, 2010, s. 13.)

Työnteon voidaan olettaa vaikuttavan myös yhtenä merkittävämpänä tekijänä asumiseemme. Työstä saamme toimeentulomme ja se vaikuttaa muun muassa maksukykyymme asujina. Toimeentulo korreloi myös asumistasoomme sekä tätä kautta hyvinvointiimme. Lisäksi työ on keskeinen osa sitä erilaisten tekijöiden muodostamaa summaa, joka luo arkeemme merkityksellisyyttä. Ilmonen (2005) kuvaa konkreettisen muutoksen työnteossa tapahtuneen siirryttäessä 1960-luvulla maataloudesta teollisuuteen ja 2000-luvulla manufaktuuriteollisuudesta informaatioteknologiaan. Hänen mukaansa teknologian muutos on vähentänyt työnteon paikkasidonaisuutta. (Ilmonen, 2005, s. 51-52.)

Vilkko (2010) toteaa työnteon myös muuttuneen entistä liikkuvampaan suuntaan. Hänen mukaansa työpaikan ja kodin välillä tapahtuva liikkuminen, ammateista ja toimialoilta toisiin vaihtaminen, sekä työpaikan, koulutuksen ja kodin limittyminen aiheuttavat kodin ja sen ulkopuolisen maailman kontrastin heikkenemistä. Nämä työn muutokset sekä niiden ohella liukuva työaika tekevät kodista yksityisyyden tilan ohella paikan yksilön yhteisölliselle suoriutumiselle. (Vilkko, 2010, s. 18.) Pirhonen (2016) taas kuvaa työn ja vapaa-ajan sekoittumista mahdollisuutena luoda painetta sellaisen asumisen kehittämiselle, joka takaa meille sujuvan ja miellyttävän arjen. (Pirhonen, 2016, s. 15.) Myös Anu Säilynoja painottaa diplomityössään *PACE – Pienen hiilijalanjäljen koti spontaanin kaupunkikehittämisen välineenä* (Säilynoja, 2016) muuntojoustavan suunnittelun, tilojen joustavuuden sekä jaettavuuden yhä suurempaa merkitystä ihmisten tehdessä töitä limittyneesti kodin ja työpaikan välillä (Säilynoja, 2016, s. 32).

Asumisen tapoihin ja konsepteihin liittyen Rikhard Manninen avaa artikkelissaan *Undet asumismuodot ja kaupunkisuunnittelu* (Manninen, 2005) asuntorakentamista viime vuosikymmenillä ohjanneita rakennustyyppejä. Hän kuvaa kerros-, rivi- ja omakotitalojen rakentamisen perustuneen 2000-luvulle saakka suhteellisen yksipuolisiin

tuotantomalleihin. Manninen nostaa esille ajatuksen asumismuotojen yhdistämisestä, jolloin erilaisten asumismuotojen vahvuuksiksi koettuja ominaisuuksia kyettäisiin yhdistämään. Tätä kautta hän kuvaa vaihtoehtojen mahdollisuutta monipuolistua. Manninen esittää oletuksen loft-asuntojen ja ullakkorakentamisen suosion noususta sekä kasvavan kiinnostuksen vierekkäisten ja päällekkäisten asuntojen yhdistämisestä kohtaan. Näin hän ennustaa kerrostaloasumisesta saattavan tulla lapsiperheitäkin houkutteleva asumisen muoto. (Manninen, 2005, s. 61-62.)

Asumisen konsepteja on tutkittu tarkemmin Aalto-yliopiston URBA-hankkeessa (2008), jossa Karin Krokfors, Mervi Ilmonen, Pasi Mäenpää, Markku Norvasuo, Terttu Nupponen sekä Kirsi Rantama ovat tutkineet kansainvälisten sekä kotimaisten esimerkkien kautta asumisen uusia typologioita. Vaikka hanke onkin yli kymmenen vuotta vanha, ovat sen myötä esiteltyt asumisen konseptit vielä ajankohtaisia, sillä asumisen normit ja typologiat näkyvät rakennuskannassamme melko pitkällä viiveellä.

Hankkeen myötä syntyneessä Markku Norvasuon toimittamassa artikkelikokoelmassa *Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa* (Norvasuo, 2008) esitellään 12 asumisen konsepti-idea. Asumisen konseptimalleja voisi listata kokonaisen tutkielmankin pituudelta, mutta tässä kohtaa nostan esille vain muutamia sellaisia esimerkkejä, joiden positiiviseksi kokemiani puolia koen siirrettävän asumisyksikön kykenevän toteuttamaan, ja jotka jollakin tapaa ovat ajankohtaisia sekä keskenään toisistaan tarpeeksi poikkeavia.

Eräänä esimerkkinä kyseistä konsepteista Nupponen (2008) esittelee ryhmärakentamisen, jossa ryhmän muodostaneet asunnon tarvitsijat tavoittelevat säästöä rakentamisen kustannuksissa sekä pyrkivät samanaikaisesti toteuttamaan yksilöllisiä tarpeita. Konseptia on aiemmin Suomessa toteutettu muun muassa vuonna 2006

Arabianrannan Loppukiri-talossa, jonka taustalla vaikutti ikääntyvien asuinyhteisö.

Keski-Euroopassa ilmiö on kuitenkin Nupposen mukaan tutumpi ja tästä esimerkkinä toimii saksalainen rakentamisen muoto, jota kutsutaan nimellä Baugemeinschaft. Baugemeinschaftien rakennusprojekteissa vapaaehtoiset asunnontarvitsijat tekevät tiivistä yhteistyötä palkkaamiensa arkkitehtien kanssa. Ryhmärakentamiseen asukkaat hankkivat itse rahoituksensa sekä rakennuspaikan yhteistyössä kunnan, arkkitehdin sekä rahoittajan kanssa. Tämä asumisen malli mahdollistaa yksilöidyt asunnot, vakaan pohjan yhteisöllisyydelle sekä omat ryhmän sisällä laaditut toimintasäännöt. Kuvan 2 esimerkkikohde on Baugemeinschaftien arkkitehtitoimisto WRS Arkitekten kanssa vuonna 2017 yhteistyönä toteuttama ryhmärakentamisen kohde Hampurissa.

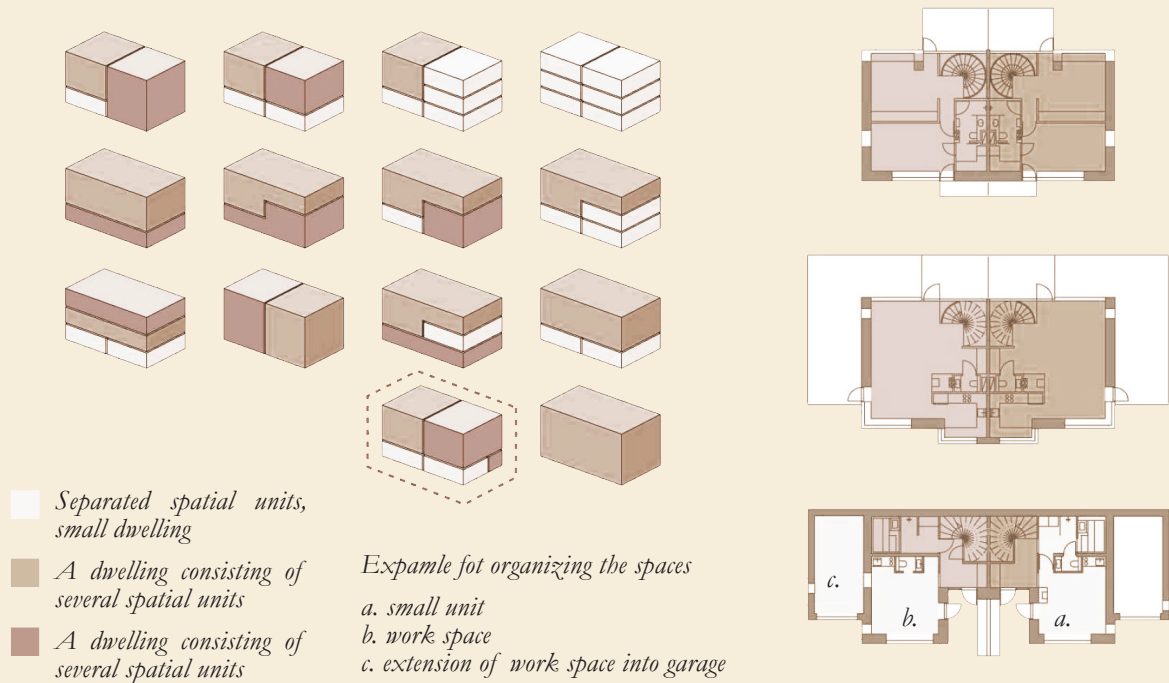

Kuva 2. Baugemeinschaftien ja arkkitehtitoimisto WRS:n ryhmärakentamisen kohde (Von Schmidt, 2017) Kuvaa muokattu.

Ryhmärakentamisen kohdalla herää kuitenkin kysymys tasavertaisuuden sekä tasapainoisen lopputuloksen toteutumisesta. Harvoin useamman ihmisen toiveet ja resurssit kohtaavat identtisesti. On väistämättäkin selvää, ettei jokaisen kaikkia toiveita kyetä toteuttamaan tasavertaisesti, mistä saattaa seurata erimielisyyksiä ryhmän jäsenten kesken sekä ongelmia projektin toteuttamisen suhteen. Jokaisesta asunnosta on myös harvemmin mahdollisesta saada tasavertaisia, esimerkiksi valaistusolosuhteiden tai näkymien suhteen. Tällainen tilanne saattaa tulla eteen varsinkin, mikäli kyseessä on kerrostalo. Asuntojen yksilöinti asukkaiden omien toiveiden mukaan saattaa myös vaikeuttaa julkisivujen jäsentelyä tai tehdä koko rakennuksen ulkomuodon suunnittelusta haasteellista.

Toisena konseptina Krokfors (2008) kuvaa omachtoisen joustavuuden asumismallia. Hän kuvaa mallin tarkoittavan uudenlaista suunnittelun tapaa, jossa muuntojoustavuudella on merkittävä rooli. Mallin mukaan huonetiloja ei suunnitella vain tiettyä toimintaa varten, vaan asuintilat pystyvät muuntautumaan erilaisiin käyttöihin tehden asumisesta aikaa ja muutoksia kestäväää. Konsepti mahdollistaa asumisen laajentamisen tai tyypistämisen sekä asunton eriyttämisen omiksi yksiköikseen. Krokforsin mukaan tämän kaltainen suunnittelu tekee erilaisista asuntotyypeistä mahdollisimman moneen eri elämäntilanteeseen sopivia. Tämä luo esimerkiksi yksineläjälle mahdollisuuden asua pientalossa. (Krokfors, 2008, s. 331-332.) Karin Krokfors arkkitehtien suunnittelema Kellokas Housing edustaa edellä mainitun tyyppistä, muuntojoustavaa suunnittelua. Kuva 3 esittää mahdollisuuksia kyseisen talon jakamisesta erilaisiin asumis- ja työskentely-yksiköihin.

Seuraavana konseptina Mäenpää (2008) esittelee omakotitalomaista urbaania asumista tarjoavan kaupunkipiennetalon, jonka ulkomaisina esikuvina toimivat hollantilaiset townhouse-ratkaisut. Nämä ratkaisut mahdollistavat asujilleen sekä urbaaniin asumiseen kuuluvan anonyymiteetin,

Kuva 3. Kellokas Housing, Karin Krokfors Arkkitehdit
(karinkrokfors.fi, 2017) Kuvaa muokattu.

että omakotitalomaiseen asumiseen liittyvän yksityisyyden ja oman pihan sekä sisääntulon. (Mäenpää, 2008, s. 339.) Konsepti ei sinällään ole uusi, mutta sen rantautuminen Suomeen on ollut kohtalaisen hidasta. Kaupunkipientalo liittyy viereisiin rakennuksiin yhteisillä seinillään, jolloin rakennuksen avaukset rajoittuvat neljän suunnan sijaan vain kahteen.

Mäenpää (2008) esittää edullista pientaloasumista tarjoavana konseptina ”kohtuurivaria”, joka hyödyntää vähäistä neliömäärää sekä teollisen tuotannon rakentamiskäytösä. Hän muotoilee konseptin tanskalaisen esikuvan, *Karens Minden* perusteella. Tanskassa konseptilla on pyritty tuomaan edullista asumista keskustan tuntumaan. ”Kohtuurivari” koostuu kahdesta päällekkäisesti kuution muotoisesta yksiköstä,

jotka vierekkäisiin yksiköihin kytkettyjä muodostavat rivi- tai ketjutalon. (Mäenpää, 2008, s. 343.) ”Kohtuurivarin” voisin olettaa enteilleen myöhemmin 2010-luvulla esille noussutta minimiasumisen trendiä edullisilla, pienillä neliöillään sekä yksinkertaisella modulaarisuudellaan.

3.3 Asumisen preferenssit

Kulutusyhteiskunnan kasvun myötä Pirhonen (2016) toteaa diplomityössään *Elämäntapa ja yksilöllisyys asumisessa, 10 konseptia Intiankadulle* (Pirhonen, 2016) asumisen merkityksen kuluttajan itseilmaisun välineenä kasvaneen. Asunnoilla pyritään yhä enemmän välittämään sosiaalista statusta, varallisuutta sekä persoonallisuutta. Tämä näkyy myös asumisen valinnoissa, joissa korostuvat mahdollisuudet oman osaamisen ja persoonallisuuden esille tuomiseen pelkkien totuttujen asumisen normien ohella. (Pirhonen, 2016, s. 15.) Toisaalta Pirhonen kuvaa nykypäivän asukkaan tarpeiden kumpuavan myös hyvin perinteisistä hyvinvointiyhteiskunnan arvoista. Näitä hän ilmaisee turvallisuuteen, terveellisyteen, ekologisuuteen sekä riittävään väljyyteen linkittyvillä asumistoiveilla.

Pasi Mäenpää tarkastelee artikkelissaan *Avara urbanismi. Yritys ymmärtää suomalainen kaupunki toisin* (Mäenpää, 2008) kulutuskulttuurin myötä muuttuneita asumiseen liittyviä toiveita ja unelmia. Näitä Mäenpää kuvaa nykyihmisellä lähes loputtomiksi ja osaltaan myös tavoittelemattomiksi. Mäenpää kuvaa tilannetta esimerkillä, jossa kuluttaja haluaa asunnon olevan tuote, joka avaisi mahdollisimman paljon ovia, eikä sulkisi niitä juurikaan.

Mäenpää (2008) nostaa artikkelissaan esille tärkeänä asumisen valintoihin ja toiveisiin vaikuttavana tekijänä mahdollisuuden omaan päätöksentekoon. Hän kuvaa suomalaisten asumispreferensseissä ilmenneen jo pitkään omistamisen ja itsemääräämisoikeuden korkean priorisoinnin. Sanonta ”oma tupa, oma lupa” kuvastanee juuri tuota kaipuuta ja tarvetta omaan päätäntävaltaan sekä itsenäiseen asumiseen.

Omistamisen haluun liittyen Rikhard Manninen kuvaa artikkelissaan *Uudet asumismuodot ja kaupunkisuunnittelu* (2005)

asunnon välitöntä liittymistä pihatilaan sekä asukkaan mahdollisuutta yksityisen pihan muokkaamiseen. Näitä Manninen esittää haluttuina, omakotitaloasumisen sekä osittain myös rivitaloasumisen yhdistettyinä ominaisuuksina. (Manninen, 2005, s. 59.)

Manninen (2005) esittelee muitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat sekä asumisen toiveisiin, kokemuksiin että valintoihin. Hän kuvaa merkittävänä asumisvalintaa määrittävänä tekijänä asuinpaikan etäisyyttä tärkeiksi koetuista paikoista. Tärkeiksi paikoiksi Manninen kuvaa esimerkiksi työpaikkaa, palveluita sekä ystävien ja sukulaisten asuinpaikkoja. Eräänä asumisvalintaa ohjaavana tekijänä hän kuvaa myös ”irratiolaisia tekijöitä” kuten asunnon nopeaa tarvetta. (Manninen, 2005, s. 57.)

Tutkielmassa aiemmin mainittuun työnmuutokseen (Vilkko, 2010) liittyen Manninen (2005) nostaa artikkelissaan esille väitteen halutuista, osaavista työntekijöistä, jotka vaihtavat usein työpaikkaa. Väitteen perusteella työpaikkaa vaihtavia ihmisiä kuvataan nykyajan ”globaaleiksi nomadeiksi”. Tämän voisin olettaa liittyvän ilmiöön, jossa ihmiset vaihtavat työ- ja asuinpaikkaansa paremman palkan, statuksen tai aseman perässä. Täten työ nousisi nykyhetken asumispreferenssejä osaltaan määrittäväksi tekijäksi.

4. MIKÄ TEKEE ASUNNOSTA KODIN?

Lähes jokaisella meillä on jossakin vaiheessa elämäämme tunne kodista, mutta jokainen meistä kokee sen yksilöllisesti ja eri tavoin. Anni Vilkkonen pitää artikkelissaan *Kohteen koti* (Vilkkonen, 2010) kotia ja kokemuksia kodista arvojen, historian, tunnetilojen sekä muistojen muodostamina kokonaisuuksina, jotka ovat merkittäviä tekijöitä subjektiivisessa hyvinvoinnissa. Vilkkosen mukaan etenkin juuri merkittävän hyvinvointiaspektinsa vuoksi kotia ei tulisi käsitteellä jättää asumisen tutkimuksen varjoon, vaan sen tärkeyttä monitieteellisen tutkimuksen saralla tulisi painottaa entistä enemmän (Vilkkonen, 2010, s. 12-13).

Tässä luvussa käsitteelen kotia merkityksellisenä paikkana keskittyen tarkemmin kodin ja asunnon rajapintaan. Luvussa tutkin elementtejä ja osatekijöitä, jotka tekevät asunnosta kodin. Taustalla vaikuttaa pohdinta siitä, löytyykö kodille joitakin tiettyjä piirteitä, jotka lähes poikkeuksetta saavat aikaan tuntemuksen kodista.

4.1. Kotikäsite ja kodin merkityksellisyys

Inari Aaltojärvi tarkastelee artikkelissaan *Koti tulevaisuuden konseptina* (Aaltojärvi, 2008) tarkemmin kotia käsitteellä. Hänen mukaansa kodin määrittämisestä hankalaa tekee häilyvä raja kodin, talon sekä asunnon käsitteiden välillä. Myös kulttuurien väliset vaihtelevat käsitykset kodista hankaloittavat sen määrittämistä. Aaltojärvi vertaa kotikäsitteitä modernissa kaupunkikodissa asuvan asukkaan ja primitiivisessä yhteisössä elävän alkuperäiskansalaisen välillä, todeten kotikäsitteiden olevan vahvasti sidoksissa kulttuurilliseen taustaan. Aaltojärvi tarkastelee myös pro gradu-tutkielmassaan *Kaikki kotona? Kotikäsitteen jäljillä mikro- ja*

makrotasojen rajapinnassa (Aaltojärvi, 2005) kulttuurisidonnaisuutta esteenä kodin tyhjentävälle, universaalille selittämiseksi. Susan Kent kuvaa tätä kulttuurin ja kodin yhteenliittymistä väittäen näiden toisiinsa nivoutumisen näkyvän muun muassa arkkitehtonisessa tilajaottelussa. Kentin mukaan kodin tilat ovat sitä jaetumpia, mitä jaottuneempi yhteiskunta on sosiaalisesti, poliittisesti ja taloudellisesti. (Kent, 1995, s. 167-168.)

Aaltojärvi (2008) painottaa lisäksi kotikäsityksen henkilökohtaisuutta, ja sitä, kuinka jokaisella on oma, elämäntilanteiden myötä muokkautuva henkilökohtainen kotihistoriansa. Yhteistä hänen mukaansa kaikille kotikäsityksille on kuitenkin tietynlainen subjektiivinen kotikäsitys, jota kuvastaa lapsuudenkoti. Lapsuudenkotien ominaisuuksien variaatioista huolimatta ne toimivat Aaltojärven mukaan merkityksellisinä lähtökohtina, joihin usein vertaamme myöhemmän elämämme koteja. (Aaltojärvi, 2008, s. 300.) Myös Juhani Pallasmaa tarkastelee artikkelissaan *Identiteetti, intimiteetti ja kotipaikka, huomioita kodin fenomenologiasta* (Pallasmaa, 1994) sanan ”koti” herättämiä muistikuvia, jotka usein liittyvät lapsuudenkodin turvallisuuteen ja rakkauteen. Pallasmaa pohtii aikuisuuden kotiemme olevan kenties tiedostamattomasta pyrkimystä palata lapsuusiän koteihimme. (Pallasmaa, 1994.)

Usein yhteinen piirre kodeille on niiden merkittävyys ja olenaisuus. Kodin merkityksellisyyttä kuvaten Asko Suikkanen määrittelee artikkelikokoelman *Kotia paikantamassa* (Vilkko et al., 2010) esipuheessa kotia tunnetilaksi, jossa elämme arkeamme, josta lähdemme ja johon aina palaamme (Suikkanen, 2010a, s. 9). Vilkko puoltaa artikkelissaan *Kohteena koti* (Vilkko, 2010) ajatusta kodin merkityksellisyydestä kuvaten kotia turvalliseksi, taatuksi ja tutuksi. Hän nostaa esille myös toisen kodille ominaisen piirteen, joka on sen suhteellinen pysyvyys ja ajallinen jatkuvuus. Vilkon mukaan koti koetaan yleisesti ottaen merkitykseltään toimintamme sijainnille rakentuvaksi, itsestäänselväksi, odotettavissa olevaksi

ja meitä suojelevaksi tilaksi, johon linkittyy vahva psykofyysinen tunne. (Vilkkio 2010, s. 14.) Toisaalta koti saatetaan kokea myös turvattomana tilana, joista Aaltojärven (2008) edellä mainitun artikkelin mukaan perheväkivalta tai alistaminen ovat esimerkkejä turvallisuuden sijaan kotia määrittävistä tekijöistä. Myös maahanmuuttajuus sekä pakolaisuus aiheuttavat ristiriitaa tyyppilliselle kotikäsitteelle – kodin taakseen jättäminen luo tarpeen uuden kotikäsitteen rakentamiselle sekä kodin merkityksen uudelleen määrittämiselle. (Aaltojärvi, 2008, s.299.)

Eräänä kotiin liitettävänä elementtinä esiintyy myös tunne yksityisyydestä. Modernissa yhteiskunnassa kodin voidaan Kevin Hertheringtonin mukaan nähdä edustavan suojaa, pakopaikkaa julkiselta yhteiskunnalta sekä yksityisyyttä (Hertherington, 2007, s. 32). Myös Aaltojärvi (2008) pitää yksityisyyttä kotiin vahvasti liittyvänä teemana. Hän viittaa aiemmin mainitussa artikkelissaan Haywardin (1976) tutkimukseen, jonka listausta kodin määrittävistä elementeistä pidetään varhaisimpana kodin luokitteluyrityksenä. Listauksessa koti esitetään paikkana, johon voi paeta ja jossa voi olla yksin. (Aaltojärvi, 2008, s. 302.) Näiden ohella Pallasmaan (1994) mukaan koti kokoo yhteen henkilökohtaisia suojan ja yksityisyyden mielikuvia, jotka auttavat ihmistä tuntemaan itsensä. Pallasmaa toteaa pelkän kodin olemassaolon yksityiselämän suojaimena luovan yhteiskuntarakennetta, jossa koti määrittelee yksityisyyden ja julkisuuden rajoja.

4.2. Koti, paikka ja tila

Yleisesti ottaen liitämme kodin johonkin paikkaan, tilaan, taloon, huoneistoon tai asumiseen. Laura Huttunen käsittelee tutkimuksessaan *Kotona, maanpaossa, matkalla. Kodin merkitykset maahanmuuttajien omaelämäntarinoissa* (Huttunen, 2002) kotia keskitettynä paikkana, josta suhteen luominen ympäröivään maailmaan syntyy (Huttunen, 2002, s. 328). Aaltojärvi määrittää samantyyppisesti artikkelissaan *Koti tulevaisuuden konseptina* (Aaltojärvi, 2008) asumisen tarkoittavan

toimintaa, jossa ihminen arkisen elämisen ja toiston kautta ottaa haltuunsa jonkin tilan ja hallitsee tätä eri lailla suhteessa muuhun maailmaan (Aaltojärvi, 2008, s. 299-300).

Vaikka koti ja asuminen kulkevatkin rinnakkain ja käsitteinä ajoittain limittyvät, Aaltojärven (2008) mukaan kotia voidaan pitää asumista laajempana käsitteenä, joka sisältää fyysisen paikan ja ulottuvuuden ohella myös kulttuurillisen, sosiaalisen sekä poliittisen ulottuvuuden. Tila voi toimia asuinpaikkana pitkiäkin aikoja ilman, että kyseisestä tilasta muodostuu asujalleen koti. (Aaltojärvi, 2008, s. 299.) Täten voin todeta asumisen toimivan myös ilman tunnetta kodista. Asunnon ja kodin yhtenä erottavana tekijänä voin siis pitää kodin asuntoa laajempaa ulottuvuutta.

Myös Pallasmaa tarkastelee artikkelissaan *Identiteetti, intimiteetti ja kotipaikka, huomioita kodin fenomenologiasta* (Pallasmaa, 1994) edellä mainittujen tutkijoiden lailla asunnon ja kodin käsitteitä. Asunnon Pallasmaa määrittelee kodin symboliseksi kuoreksi tai säiliöksi, jonka tarjoamien kehysten sisällä asukas itse luo kotiaineksensa. (Pallasmaa, 1994.) Hän kuvaa kotia näin ollen yksilöitynä asuntona.

Kotimaisten kielten keskuksen kielitoimiston sanakirja taas määrittelee kodin yhden tai useamman ihmisen, varsinaisen perheen vakituiseksi asunnoksi. Kyseinen sanakirja tuo esille myös kodin paikantamiseen liittyviä muitakin asiayhteyksiä, kuten erilaiset hoito-, vanhain-, koulu-, ja päiväkodit. Lisäksi määritelmä kattaa alleen myös laajemman käsityksen kodista, tästä esimerkkinä sanonta ”taivaallinen koti”. (Kielitoimisto, 2020.) Myös Aaltojärvi (2008) toteaa samaa määritteessään kotia laajempana ilmiönä. Hänen mukaansa koti ei rajaudu vain yksittäisiin, staattisiin ja erotettaviin tiloihin, vaan se voi laajentua käsittämään laajempia kokonaisuuksia, kuten kotikaupunkia (Aaltojärvi, 2008, s. 299). Määritelmän laajuudesta päätellen kotia on hankala sitoa vain tiettyyn paikkaan ja tilaan. Pallasmaan (1994) edellä mainitun määritelmän mukaisesti voin kuitenkin olettaa kodin määrittelyn

olevan mahdollista kodin sijoituessa asunnon luomien kehysten sisälle ja tätä kautta asunnon määrittämään tilaan tai paikkaan.

4.3 Koti, arkkitehtuuri ja materiaalisuus

Pallasmaa pohtii artikkelissaan *Identiteetti, intimitetti ja kotipaikka. Huomioita kodin fenomenologiasta* (Pallasmaa, 1994) arkkitehtien suhdetta kotiin ja sen suunnitteluun. Hän pitää lähtökohtaisesti arkkitehtien asuntosuunnittelua tilan, rakenteen sekä järjestyksen todentumana, josta usein tuntuu puuttuvan kodin hienovaraisemmat, tunneperäisemmät sekä vaikeammin määriteltävät ilmentymät. Hänen oma kokemuksensa viestii arkkitehtuuriopetuksen aikaan keskittyneen talojen sekä asuntojen, ei niinkään kotien suunnitteluun. Tämä lienee pitäneen paikkaansa Pallasmaan opiskeluiden aikaan – koen itse kuitenkin kodin merkityksen arkkitehtuuriopetuksessa kasvaneen. Kuten opetuskeskämme 2020-luvulla, myös Pallasmaa painottaa asunnon tarjoaman kotipaikan merkityksellisyttä asujilleen. Hän haastaa arkkitehtejä miettimään, millä tavoin koti voisi olla arkkitehtoninen ilmaisu sen psykologisen, psykoanalyttisen ja yhteiskuntatieteellisen asemansa ohella (Pallasmaa, 1994).

Vilkon (2010) mukaan asujan suhde kotiin on inhimillinen, aistimellinen ja kokonaisvaltainen kokemus, jossa tunne kodista linkittyy vahvasti sen materiaalisuuteen (Vilko, 2010, s. 17). Myös Aaltojärvi (2008) toteaa materiaalisten piirteiden vaikuttavan voimakkaasti kodin psyykkiseen ulottuvuuteen. Aaltojärven mukaan kodin teoreettiselle tarkastelulle on yleistä psyykkisen ulottuvuuden yhdistäminen sisustukseen ja arkkitehtuuriin. (Aaltojärvi, 2008, s. 299.) Näiden ajatusten pohjalta voin päätellä arkkitehtuurin luoman materiaalisuuden vaikuttavan huomattavalla tavalla asujan kodintuntuun.

Pallasmaa (1994) nostaa esille edellä mainitussa artikkelissaan erään kohteen, jossa hänen mielestään arkkitehtoninen

sekä henkilökohtainen, yksityinen ulottuvuus ovat yhdistyneet harvinaisen onnistuneeksi kodin kokonaisuudeksi. Tätä harvinaisuutta hänen mielestään edustaa Alvar Aallon Villa Mairea, jonka onnistuneen kodintunnon luomisen taustalla vaikuttivat Aallon ja asiakkaan läheinen ystävyys sekä poikkeuksellisen tiivis kanssakäyminen. (Pallasmaa, 1994.) Tämän perusteella voin todeta perehtyneisyyden sekä asukkaan ja suunnittelijan tiiviin yhteistyön ilmenevän positiivisena suunnittelun tuloksena suhteessa kodintuntuun. Pallasmaan mukaan Villa Mairean kotoisuuden taustalla ovat sen yhtäaikainen arkaaisuus ja modernius, maalaismaisuus ja eleganttius, paikallisuus ja yleismaailmallisuus sekä sen viittaukset sekä menneeseen että tulevaan. Pallasmaa toteaaakin tämän kokonaisuuden luovan rikkaan ja varman lähtökohdan yksilön psyykeen kotiutumiselle. (Pallasmaa, 1994.)

Kuva 4. Noormarkun Villa Mairean pihapiiriä. Edustalla iso vesiallas ja taustalla itse rakennus. (Lahunen, 1972)

Artikkelissaan Pallasmaa (1994) tarkastelee myös kodintun-
tua fenomenologisesta näkökulmasta, ihmisen tuntemusten
synnyn kautta. Kuten Pallasmaa havaitsee, tunnevaikutus
näyttää liittyvän toimintaan, ei niinkään objektiin, visuaa-
lisuuteen tai muodolliseen tekijään. Näin ollen päättelen
arkkitehtuurin tehtäväksi muodostuvan sellaisten element-
tien luomisen ja suunnittelun, joiden kautta tunnetiloja
herättävä toiminta on mahdollista parhaimmalla mahdolli-
sella tavalla. Tästä esimerkkinä sisäänkäynnin merkitys, jossa
parhaimmillaan sisäänkäynti on saatu suunniteltua kutsu-
vaksi ja turvalliseksi, jolloin se saa tulijassa aikaan tervetul-
leen olon.

Koti koostuu Pallasmaan (1994) mukaan kolmesta eri osate-
kijästä, joista ensimmäinen kumpuaa tiedostomattomana
bio-kulttuuriselta tasolta, ja tätä osatekijää ilmentävät esimer-
kiksi juurikin sisäänkäynti sekä tämän ohella tulisija, hella tai
liesi. Tuli on muinaisista ajoista lähtien symboloinut elämää,
yhteenkuuluvuutta sekä yhteiskunnallista asemaa, joka
lienee selittämään sen tärkeyttä kodin osatekijänä. Seuraa-
vaksi osatekijäksi Pallasmaa nimittää ihmiseen yksilönä liit-
tyvät elementit, kuten muisto- ja perintöesineet. Kolmantena
osatekijänä hän esittää taas kotiin linkittyviä symboleita,
jotka ilmentävät kodin ulkopuolisille osapuolille esimerkiksi
varakkuutta, koulutusta tai yhteiskunnallista asemaa.

Myös Aaltojärvi (2008) määrittää Pallasmaan tyypillisesti
kodille kolme avaintekijää. Kodin ensimmäisenä avainte-
kijänä hän pitää tunteisiin ja perheeseen liittyviä sosiaalisia
suhteita sekä yhteyden kokemista. Toiseksi avaintekijäksi
hän nimittää materiaalisuuden, joka linkittyy kodin arkkitehtuuriin ja tavaroihin. Kolmantena Aaltojärvi mainitsee
Pallasmaan tavoin symbolisuuden, joka syntyy merkityksistä
ja mielikuvista. (Aaltojärvi, 2008, s. 302.)

Pallasmaa (1994) kuvaa omaa kokemustaan ullakkohuo-
neistossa asumisesta ja nostaa tätä kautta esille vastakohiten
merkityksen kodituntuun. Ullakkohuoneistossa hän kertoo

asunnon tuntuneen kodilta erityisesti silloin, kun rankkasade on piiskannut peltikattoa ja kodin lämmön ja suojan tunne on ollut kaikista selvimmin havaittavissa. Päättelen tämän kuvauksen perusteella kodintunnon syntyvän omalta osaltaan siitä kontrastista, joka syntyy rakenteiden luomasta suojasta suhteessa luonnonvoimiin. Pallasmaa harmittelee-kin niin sanottujen ”tavallisten kerrostaloasujien” tilannetta, jossa heillä ei ole mahdollisuutta samaan tapaan kokea tätä kontrastien luomaa kodintuntua. Hän viitanee tällä asujien, joilla on asuntonsa päällä katto toisen asunnon sijaan, etuoi-keutettuun asemaan kodikkuuden tuntijoina.

Konkreettisia kodintuntua luovia esineitä tai asioita tuntuu olevan kuitenkin melko haasteellista määrittää. Kotiemme esineistöön ja konkreettiseen materiaan linkittyä helposti henkilökohtaisia muistoja ja tarinoita, jotka tekevät osaltaan kodin määrittelystä hyvin subjektiivista ja näin ollen abso-luuttisen totuuden ulkopuolelleen rajaavaa. Pallasmaa (1994) pitää silti tietyn tyyppisiä, kodin historiassa pitkään toistuneita esineitä symbolisesti kodintuntua luovina elementteinä. Eräänä näistä esineistä hän esittää pöydän. Pöytää Pallasmaa pitää jäsentävänä, funktionaalisena esineenä, joka aikojen saatossa on toiminut talon toiminnan ja olemisen keskiös-sä. Pöydän ääressä on syöty, tehty käsitöitä, leikitty, opiskel-tu, työskennelty sekä keskusteltu. Pallasmaan mukaan pöytä on myös ollut konkreettisesti erottamassa arki- ja juhlapäiviä toisistaan.

5. SIIRRETTÄVÄ ASUMISYKSIKKÖ TULEVAISUUDEN KOTINA

Siirrettävään asumisyksikköön kohdistuu tiettyjä rajoitteita, jotta sitä sananmukaisessa tarkoituksessa kyetään siirtämään. Muun muassa tieliikennelain asettamien rajoitteiden mukaisesti siirrettävän asumisyksikön eräs määrittävä tekijä on koko. Rajoitteiden vuoksi kyseisen asumisyksikön on oltava suhteellisen kompakti ja tiettyjen kulkuneuvojen kyytiin mahtuva, jotta sitä voidaan kuljettaa lain sallimalla tavalla turvallisesti liikenteessä. Näin ollen siirrettävä asumisyksikkö lukeutuu kokonsa puolesta minimimitoitettuihin pientaloihin, jonka vuoksi käsittelen tässä luvussa siirrettävää asumisyksikköä myös minimiasumisen käsitteen kautta. Luvussa avaan siirrettävän asumisyksikön rajallisuuksien ohella sen mahdollisuutta olla yksi potentiaalinen tulevaisuuden asumisen malli.

Carmela Ferraro kuvaa artikkelissaan *Small but perfectly formed* (Ferraro, 2009) modernin ihmisen tottuneisuutta kompaktiin asumiseen. Ferraron mukaan ”mobiili elämänmuotomme” on totuttanut meidät elämään yhä pidempiä aikoja pienissä tiloissa, kuten hotellihuoneissa, autoissa sekä lentokoneissa. Tämän perusteella voisin olettaa minimissä elämisen ja asumisen olevan edes jossain määrin nykyajan ihmiselle tuttua ja totuttua. Luvussa tarkastelen kysymystä siitä, millä tavoin minimiasuminen siirrettävän asumisyksikön muodossa kykenee vastaamaan asumiseen kodin näkökulmasta.

5.1 Mahdollisuudet

Anu Säilynoja pohtii diplomityössään *PACE - Pienen jalanjäljen koti spontaanin kaupunkikehittämisen välineenä* (Säilynoja, 2016) milleniaalien tilannetta asumisen suhteen. Hän nostaa

esille huolen tilanteesta, missä milleniaalit koulutuksestaan huolimatta saattavat päätyä tilanteeseen, jossa heillä ei ole varaa asua tai omistaa kotejaan. Säilynoja kertoo huolensa kumpuavan taloudellisen epävarmuuden, ilmastonmuutoksen sekä työelämän pirstaloitumisen aiheuttamasta epävakauksesta. (Säilynoja, 2016, s. 11.) Sirkku Wallin puolestaan kirjoittaa artikkelissaan *Yksiöiden ja kaksioiden kaupunki* (Wallin, 2017) asuntopulasta yhteiskunnallisena ilmiönä. Wallin toteaa asumisen kustannusten vievän yhä suuremman osan asukkaiden tuloista. Hän toteaa ilmiön aiheuttavan vaikeuksia niin köyhän, kuin keskituloisenkin elämässä.

Diplomityössään Säilynoja (2016) pohtii asumista näkökulmasta, jossa voitaisiin vastata muuttuvan maailman tilanteeseen tarjoamalla asumisen tapaa, joka olisi edullista, tasavertaista ja laadukasta mahdollisimman monelle. Tämän pohjalta hän esittää tulevaisuuden potentiaalisena asumisen muotona konseptin omavaraisesta minimikodista, joka voisi olla siirrettävissä. Hänen mukaansa siirrettävä minimikoti tarjoaisi joustavan asuinpaikanvalinnan ja lisäisi valinnanvapautta. (Säilynoja, 2016, s. 12.) Päätelen siirrettävän asunnon kykenevät liikuteltavuutensa ansiosta myös mukautumaan muuttuviin elämäntyyliin sekä vastaamaan liikkuvan elämäntavan myötä syntyviin haasteisiin, kuten hetkelliseen asunnottomuuteen.

Säilynoja määrittelee minimimitoitettua kotia myös ekologisenä kotina sen pienen hiilijalanjäljen, vähäisten ympäristön muutosten sekä pienten lämmitykseen käytettävien resurssien vuoksi (Säilynoja, 2016). Oletan kompaktimpaan asumiseen siirryttäessä myös asukkaan materiankulutuksen ja sen myötä henkilökohtaisen hiilijalanjäljen muuttuvan todennäköisesti pienemmäksi ja myös ekologisemmaksi. Kompaktit neliöt ja minimiasunnon mahdollistamat pienemmät rakennusvaiheen materiaalikustannukset sekä alhaisemmat asunnon käytöstä koituvat ylläpitokustannukset saattavat mahdollistaa myös osalle väestöstä elintason nousun. Tätä kautta siirrettävä asumisyksikkö voisi kyetä tarjoamaan

tasavertaisempaa asumista, tinkimättä asumisen laadusta. Minimiasuminen ei kuitenkaan ole käsitteenä tai konseptina uusi. Jääskeläisen (2013) mukaan minimiasunto on käsitteenä syntynyt standardoinnin sekä teollisen rakentamisen aikakautena modernistien CIAM-konferensseissa (Congrès Internationaux d' Architecture Moderne). Konferensseja järjestettiin vuodesta 1928 lähtien toisen maailman sodan päättymiseen saakka. Minimiasumisen suunnitteluun liittyen Säilynoja (2016) nostaa esille esimerkkeinä Buckminster Fullerin, Frank Lloyd Wrightin, Bauhausin koulukunnan arkkitehdit sekä useat konstruktivistit, jotka aikanaan ovat etsineet ideaalia mallia minimiasunnolle (Säilynoja, 2016, s. 12). Itse lisäisin listaan vielä niin sanotut perinteiset ”mummon mökit”, jotka kompaktiudellaan ovat palvelleet pitkään yksin, kaksin tai jopa pienessä perheessä asuneita maaseutulaisia.

Käsitteenä minimi liittyy Säilynojan (2016) mukaan asumisessa tarpeellisuuteen, ihmisen pakollisiin perustarpeisiin sekä ihmisoikeuksien täyttymiseen. Diplomityössään hän nostaa esille minimin yleiskäsityksenä, joka helposti ymmärretään niukkana, vain vähimmäistarpeet täyttävänä sekä rajoittavana käsitteenä. Tämän mukaan minimi saatetaan kokea toissijaisena tai jopa primitiivisenä asiana. (Säilynoja, 2016, s. 23.) Toisaalta itse näen minimin ajavan ihmistä myös kohti priorisointia, jossa tärkeimmät asiat ja elementit korostuvat ja saavat ihmisen fokuksen pois turhasta ja epäolennaisesta. Ehkä minimin ihannointi ja minimiasuminen voisivat tarjota ihmiselle mahdollisuuden huomion keskittämiseen tärkeimpien asioiden, kuten perheen tai hyvinvoinnin äärelle. Nyky-yhteiskunnan ärsykkeiden keskellä edellä kuvatun kaltainen kehitys saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa kodin merkitys rauhoittumisen tilana korostuisi.

Ferraro (2009) esittelee edellä mainitussa artikkelissaan Gregory Paul Johnsonin, the Small House Society:n perustajajäsenen minimiasuntoa, joka koostuu vain 13 neliömetristä. Artikkelissa Johnsonin mukaan kompakti asuminen

on luonut hänelle mahdollisuuden käyttää aikaa enemmän merkityksellisiin asioihin, kuten itsensä kehittämiseen ja ystävyyssuhteisiin. (Ferraro, 2009.)

Tilastokeskuksen Koistinen-Jokiniemen, Koskiniemen, Lehtisen, Lindroosin, Martikaisen, Montosen, Savelan ja Tuomaalan tuottamassa tutkimusraportissa *Digitalisaatio ja bkt – miten digitalisaatio näkyy taloustilastoissa* (Koistinen-Jokiniemi, et al., 2017) määritetään digitalisaation vaikutusta kuluttajiin ja talouteen. Tutkimuksen mukaan fyysiset tuotteet, kuten CD:t, sanomalehdet ja paperikirjat korvautuvat yhä enenemissä määrin sähköisillä versioilla ja muuttuvat näin ollen digitaalisiksi. (Koistinen-Jokiniemi et al., 2017, s. 6-7.)

Tilastokeskuksen edellä mainittuun tutkimukseen pohjautuen voin olettaa nykyteknologian ja digitalisaation myötä monenlaisen viihteen, kuten elokuvien, musiikin ja kirjallisuuden siirtyneen suurelta osin internetiin, jolloin viihteen säilytykseen aiemmin tarvittu tila olisi vähentynyt huomattavasti. Vaikka elintason nousu ja kulutuksen yksilöllistyminen ovatkin mahdollistaneet tavarainpaljouden, on monenlainen harrastamiseen, työntekoon tai vapaa-aikaan liittyvä materia ainakin itselläni vaihtunut kompaktiin, digitaaliseen muotoon. Tämän näen osaltaan mahdollistavan kodin muodostamisen pienempiin, kompakteimpiin neliöihin. Oletan edellisiin mieltelmiin pohjautuen digitalisoidun materiaalin myös vapauttavan tilaa muulle elämiselle ja tätä kautta tarjoavan siirrettävästä minimiasumisesta pienestä koostaan huolimatta vaihtoehtoisen viihtymisen paikan.

Antti Ruuskan, Tarja Häkkisen, Sirje Vareksen, Marja-Riitta Korhosen sekä Tuuli Myllymaan kirjoittamassa Ympäristöministeriön raportissa *Rakennusmateriaalien ympäristövaikutukset. Selvitys rakennusmateriaalien vaikutuksesta rakentamisen kasvihuonekaasupäästöihin, tiivistelmäraportti* (Ruuska et al., 2013) käydään läpi rakennusten osuutta kasvihuonepäästöihin. Raportin mukaan 40 % Euroopan kokonaisenergian

kulutuksesta sekä 30 % CO₂-päästöistä arvioidaan liittyvän rakennuksiin (Ruuska et al., 2013, s. 7). Siirrettävä asumisyksikkö tarjoaa kompaktiutensa puolesta mahdollisuuden energiatehokkaaseen asumiseen rakentamisen ja asumisen ollessa yksiä suurimpia kasvihuonepäästöjä aiheuttavia tekijöitä.

Edellä mainitun ympäristöministeriön raportin tutkimustuloksiin liittyen Lylykangas, Andersson, Kiuru, Nieminen ja Päätaalo määrittelevät raportissaan *Rakenteellinen energiatehokkuus* (Lylykangas et al., 2015) Suomen ilmastossa energiansäästön keskeiseksi tekijäksi lämmitystarpeen vähentämisen. (Lylykangas et al., 2015, s. 2.) Useat siirrettävät asumisyksiköt koostuvat yhdestä tai korkeintaan muutamasta pienehköstä huoneesta, jolloin lämmitettäviä tiloja sekä neliöitä on vähän suhteessa normaaliin pientaloon. Näin ollen voin päätellä siirrettävän asumisyksikön tarjoavan mahdollisuuden energiansäästöön pienemmän lämmitystarpeensa kautta.

Tiivistettyjen neliöidensä vuoksi erityisesti tilantunnon luominen nousee kompakteissa kodeissa huomattavaan rooliin. Avaruutta ja tilantuntoa koteihin pyritään usein luomaan suurilla lasipinnoilla ja tätä kautta valon maksimoimisella. Lylykangas (et al.) tuovatkin esille edellä mainituksa raportissaan luonnonvalo-olosuhteiden merkityksellisen aseman. Heidän mukaansa ”hyvät luonnonvalo-olosuhteet ovat kestävästä rakentamisen periaatteiden mukaisen asuinrakennuksen oleellinen laatutekijä”. Ikkunat ovat toisaalta myös riskielementtejä lämmönkarkaamisen suhteen ja kuten Lylykangas (et al.) toteavatkin, johtaa ikkunapinta-alan suurentaminen rakennuksen ulkovaipan kasvavaan lämpöhävikkiin. (Lylykangas et al., 2015, s. 32.)

Ikkunoiden suhteellisesti heikompaa lämmöneristävyyttä viestivät myös Rakennustieto Oy:n ohjekortit RT 82-11006 sekä RT 41-10947, joiden mukaan ulkoseinän lämmönläpäisykerroin ei saa ylittää arvoa 0,17 W/m² kun taas vastaavasti

perinteisen kolmikerroksisen ikkunan vastaava U-arvoa mittaava kerroin sallii arvot jopa 1,7 ja 2,0 W/m² välillä. Toisaalta Lylykankaan (et al.) mukaan suuret ikkunapinta-alat voivat olla rakennuksen kannalta energiatehokkaita niiden hyödyntäessä passiivisesti aurinkoenergiaa (Lylykangas et al., 2015, s. 32). Yhdeksi siirrettävän asumisyksikön tarjoamaksi eduksi koen sen siirrettävyydestä ja pienehköstä koosta johtuvan mahdollisuuden vapaampaan sijoitteluun tontille. Kun asumisyksikkö sijoitetaan siten, että suuret lasipinnat ovat suuntautuneina lämpöiseen ilmansuuntaan, lämpiää kompakti asunto hyvinkin tehokkaasti.

Yleisesti asumisen liikuteltavuus saatetaan yhdistää kiertolaisuuteen, asunnottomuuteen tai asuntovaunuilla ja -autoilla tapahtuvaan loma-asutukseen. Näin ollen liikuteltava asunto saatetaan kokea negatiivissävytteisenä ja toissijaisena. Liikkuvaa asumista on kuitenkin joillakin alueilla ja tietynlaisten ihmisryhmien keskuudessa totuttu ja parhaaksi todettu asumisen muoto. Säilynoja (2016) toteaa esimerkkinä nomadiheimojen toteuttavan perinteistä liikkuvaa asumista elämäntyylinään. Nomadien keskuudessa liikkuminen perustuu elinkeinoon, muun muassa karjan perässä vaeltamiseen. (Säilynoja, 2015, s. 71.)

Moderni siirrettävä asumisyksikkö asumismuotona voisi toteuttaa nomadiheimojen positiiviseksi nähtyjä puolia, kuten heidän suhdettaan ympäristöön. Kronenberg esittää nomadeihin liittyen tutkimuksessaan *Houses in motion: the genesis, history and development of the portable building* (Kronenberg, 1995) heidän asumisensa tapaa ympäristöön mukautuvana. Siirrettävää asumista Kronenberg pitää ympäristön kannalta parempana ratkaisuna verrattuna kiinteään asutukseen, johon hän kuvaa liittyvän ajoittaisen rajunkin ympäristön muokkaamisen. Kronenberg esittää nomadien miljööseen mukautuvuuden taustalla vaikuttavan jatkuvan riippuvuuden ympäristöstä ja luonnosta. Tätä kautta hän kuvaa nomadiheimojen omaavan tavallista havainnoivamman suhteen ympäristöön. (Kronenberg, 1995, s. 21-23.)

Siirrettävä asumisyksikkö voisi näin ollen olla nomadiheimoista esimerkkiä ottava, ympäristöä säästävä sekä sen parempaan havainnointiin mahdollistava nykyhetken asumisen tapa.

Minimiasunnoille on ollut myös lähiaikoina kasvava kysyntä. Wallin (2017) toteaa viime aikoina asumisen neliöihin liittyvän trendin olleen jyrkästi pienenevä. Hän ilmaisee tätä muun muassa keskimääräisillä neliömäärillä, jotka yksioissa ovat olleet 25:ssä ja kaksioissa 45:ssä. Myös Yle uutisoi vuonna 2018 artikkelissa *Kerrostaloasunnoista lähti vuosikymmenessä liki 20 neliötä – nyt suunta on kääntymässä* (Rantanen, 2018) vallinnutta pienineliöistä asumisen trendiä. Artikkelin mukaan keskimääräiset asuinneliöt ovat tippuneet 10 vuodessa 62:sta neliömetristä 45:een.

Minimiasuntojen kasvava trendi näkyy myös talopakettivalmistajien tuotannossa. Tästä esimerkkiyrittäjänä on JukkaTalo, jonka talopakettivalikoimaan kuuluu *PikkuJukka*-tuotesarja, jonka omakotitalojen pinta-alat lähtevät 33 neliömetristä. JukkaTalon pääkaupunkiseudun aluepäällikkö Markus Forsberg kertoo artikkelissa *Perhe rakensi 35 neliön talon ja viihtyy pienissä tiloissaan: ”Moni on sanonut tämän tuntuvan isommalta kuin neliöt antaisivat ymmärtää”* (Kainuun sanomat, 2020) nykyhetken tarkasta rakentamisen suunnittelusta, johon käytetään entistä enemmän aikaa. Forsbergin mukaan ihmiset eivät halua maksaa turhasta ja ylimääräiset neliöt kyetään karsimaan pois tarkan suunnittelun avulla. Hän ennustaa juuri minitalojen kysynnän kasvavan, varsinkin, mikäli perhekoot pienevät entisestään. Forsbergin kuvauksen pohjalta oletan minimiasumisen ja tätä kautta myös siirrettävän asumisen tarjoavan laadukkaita ja hyvin tarkasti suunniteltuja asumisen neliöitä.

5.2 Määräykset ja rajallisuus

Ympäristöministeriön asetuksen *Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista* (Tiilikainen & Lukkarinen,

1008/2017) koskee ”kaikkia uuteen rakennukseen tai rakennuksen laajennukseen sijoitettavia tai rakennuksen tai sen osan käyttötarkoitusta olennaisesti muutettaessa muodostettavia asuin-, majoitus – ja työtiloja.” Siirrettävä asumisyksikkö lukeutuu näin ollen kyseistä ympäristöministeriön asetusta käsittäviin tiloihin ja sitä koskee pääosin samat määräykset kuin muitakin asuin-, majoitus- ja työtiloja.

Eräänä asetuksen pykälänä määritetään asuinhuoneiston koko, jonka täytyy täyttää 20 neliömetrin minimi. Seuraava siirrettävän asumisyksikön suunnitteluun merkittävästi vaikuttava säädös koskee asuinhuoneiston tilojen varustelua. Ympäristöministeriön asetuksen 1008/2017 mukaan asuinhuoneiston tilojen on käsitettävä tarkoituksenmukaiset tilat lepoa, oleskelua ja vapaa-ajan viettoa, ruokailua ja ruoanvalmistusta, hygienian hoitoa sekä asumiseen liittyvää pakollista säilytystä ja huoltoa varten. Asuintilojen on näin ollen otettava huomioon aiottu käyttäjämäärä sekä käyttötarpeiden mahdolliset muutokset, myös vaatehuoltoa ja irtaimiston säilytystä varten on varattava asianmukaiset tilat. Lisäksi asuintiloihin tulee mahdollistaa käytön edellyttämät kalusteet, varusteet sekä tekniset asennukset. Jokaisesta asuinhuoneistosta tulee löytyä käymälä sekä riittävä perusvarustus henkilökohtaisen hygienian hoitoon.

Lisäksi asetuksen mukaan asuinhuoneiston asuin-, majoitus- tai työtilan huonealan on oltava aina vähintään 7 neliömetriä sekä huonekorkeuden on oltava pientaloissa 2,4 metriä. Huonekorkeus lasketaan huonealan keskikorkeutena, mikäli korkeus huoneessa vaihtelee. Pienimmillään huoneen vähäisen osan korkeus voi olla 2,2, metriä. (Tiihikainen & Lukkarinen, 1008/2017.)

Siirrettävyyden suhteen asumisyksikön kokoa, mittoja ja painoa määrittelee Suomen tieliikennelaki. Tieliikennelain pykälän §87 mukaan ”ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä ei saa mitoiltaan eikä massaltaan olla suurempi eikä siinä saa kuljettaa suurempaa tai painavampaa kuormaa kuin tiellä

yleisesti sallittuja mittoja ja massoja koskevissa säännöksissä säädetään tai niiden nojalla myönnettyssä poikkeusluvassa sallitaan”. (Tielikennelaki, 1020/2018) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisemassa taulukossa *Suurimmat sallitut mitat kuljettaessa ajoneuvoa normaaliliikenteessä Suomessa* (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 10.10.2013) on annettu suurimmat sallitut mitat koskien ajoneuvon kuljettamista normaaliliikenteessä yleisillä teillä Suomessa. Taulukko on toteutettu säädöksen 1257/1992 ja siihen kohdistuneiden muutosten mukaisesti. Taulukon mukaan kaikkien ajoneuvojen suurin mahdollinen korkeus on 4,4 metriä. Leveys puolestaan vaihtelee ajoneuvon mukaan. Moduuliyhdistelmän tai yli 22 metrin pituisen ajoneuvon sekä linja-auton suurin mahdollinen leveys on 2,55 metriä, henkilöauton 2,50 metriä sekä muiden ajoneuvojen 2,60 metriä.

Ajoneuvojen sekä ajoneuvoyhdistelmien yhteenlasketut maksimipituudet on määritetty Valtioneuvoston asetuksessa 31/2019. Asetuksen pykälän §45 mukaan ajoneuvon kuormatilassa sijaitseva kuorma saa määritellyistä maksimi-levyksistä huolimatta ylittää ajoneuvon etuakselin kohdalta mitatun leveyden enintään 0,25 metrillä, mikäli ajoneuvossa ei ole kuormakoria. Pykälä §45 määrittää myös kuorman maksimaalisen ajoneuvon pituuden ylityksen, joka sallitaan ylittyväksi ajoneuvon edessä enintään yhden metrin ja takana kaksi metriä, kuitenkin ajoneuvoyhdistelmälle sallitun pituusrajan puitteissa. Pykälän §24 mukaan ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän maksimaaliset pituudet vaihtelevat 12,50 metrin ja 34,50 metrin välillä ajoneuvosta riippuen. Massaltaan ajoneuvon ja perävaunun yhdistelmä saa painaa akselien määrästä riippuen 36-76 tonnia (t). (Valtioneuvosto, 31/2019.)

Kronenburg esittää tutkimuksessaan *Houses in motion: the genesis, history and development of the portable building* (Kronenburg, 1995) liikuteltavien rakennusten jakoa niiden siirrettävyyden suhteen. Hän jakaa siirrettävät rakennukset kolmeen eri tyyppiin, joista ensimmäinen kykenee kulkemaan ratailla

tai rungon päällä vedettynä tai itse moottoroituina. Toiseen luokitukseen lukeutuvat ne rakennukset, jotka kuljeteen elementteinä muiden välineiden avulla, ja jotka vaativat paikan päällä asennuksen ennen käyttöönottoa. Kolmas luokitus sisältää purettavat rakennukset, jotka kasataan osista ja jotka vievät suhteessa vähiten tilaa kuljetuksessa.

Kuten edellisessä luvussa totesin, on eräs siirrettävän asumisyksikön hyvä puoli sen siirrettävyys muuttuvien elämäntilanteiden ja asumistoiveiden suhteen. Tietyt ohjeistukset vaikuttavat silti myös asumisyksikön sijoituspaikan valintaan. Edellä mainitun ympäristöministeriön asetuksen mukaan yleisesti rakennuksen pääikkunan edessä on oltava vähintään 8 metrin matkalta rakentamatonta tilaa. Pientalot muodostavat tämän suhteen kuitenkin poikkeuksen. Mikäli viihtyvyys rakennuksessa säilyy, voi pientaloissa mainittu etäisyys olla 8 metriä pienempi, kuitenkin niin, että valo tulee huoneen lattiatasoon nähden 45 asteen kulmassa. (Ympäristöministeriö 1008/2017.)

5.3 Kohdeanalyysi

Seuraavaksi analysoin siirrettävän asumisyksikön konseptia kohdeanalyysin kautta. Analyysissa käsittelem muun muassa kohteen numeraalisia arvoja, kuten erilaisia mittoja sekä painoa, kalustettavuutta, materiaaleja, siirrettävyyttä ja hintaa. Analyysini pohjautuu muutamiin erilaisiin ohjeisiin ja raportteihin, joiden laatijoina ovat muun muassa Työteho-seura sekä Rakennustieto Oy.

Näiden ohjeiden ja raporttien kautta tarkastelen asumisen minimivaatimuksia ja pohdin sitä, kuinka siirrettävä asumisyksikkö toteuttaa asumisen laatukriteerejä. Lisäksi pohdin hieman tutkielmassani aiemmin esille tuotujen tulevaisuuden asumisen konseptien pohjalta siirrettävää asumisyksikköä tulevaisuuden kotina. Kohdeanalyysin kautta pyrin johtopäätöksissäni selvittämään, voiko siirrettävä asumisyksikkö aiemmin tutkielmassa käsitellyn kodin analyysin

perustein olla ja tuntua kodilta.

KODA-taloja valmistaa virolainen arkkitehti- ja insinööritoimisto Kudasema OÜ. Verkkosivuillaan he kuvaavat toimistoaan innovatiivisena asumisen ratkaisuja kehittävässä suunnittelutoimistona. Kudaseman toisen perustajan, pääarkkitehti Ülar Markin mukaan Kudaseman tarkoituksena on kehittää rakennusala suunnittelemalla ja toteuttamalla pieniä, kestäviä ja siirrettäviä koteja, joiden asennus suoritetaan vapaalle tai väliaikaiselle, muutoin hukkaan menevälle tontille kaupungin keskustassa. (kudasema.fi, 2020a)

Kudaseman talomallistoon kuuluu neljä eri minimiasumisen mallia, jotka ovat KODA Loft, Loft Extended, Concrete sekä Loft Float. Malleista on saatavilla myös erillisiä työ- tai toimipisteeksi, kahvilaksi tai esimerkiksi hotelliksi soveltuvia modulaarisia kappaleita (kudasema.fi, 2020a). Analyysini keskittyy pääosin tarkastelemaan talomallivalikoimaa KODA loft, jonka sisältä olen valinnut tarkemman

Kuva 5. KODA Loft concrete-taloja (Kudasema.fi, 2020a) Kuvaa muokattu.

tarkastelun alle puurakenteisen KODA Loft Lightin. Mallin 13 000 kg suhteellisesti kevyt ja yksiaineinen massa mahdollistaa sen trailerikuljetuksen sekä asennuksen myös suurkaupunkien ulkopuolelle sekä ulkomaille, ja näin ollen malli toimii KODA-talojen kaikista joustavimpana ja helpoiten siirrettävänä mallina (kodasema.fi, 2020a).

Talomallin modernius, yksinkertaiset muodot sekä minimalistinen materiaaalimaailma luovat rakennuksesta yksinkertaisen, mutta kotoisan oloisen asunnon. Talossa yhdistyvät kompaktien neliöiden luoma positiivinen yksinkertaisuus sekä toisaalta modernien ja pitkälle suunniteltujen kiintokalusteiden luoma asumisen tyylikkyys ja helppous. Valitsemani talomalli sisältää muun muassa astianpesukoneen, jota ei useinkaan saman neliömäärän omaavissa kerrostaloyksiyöissä ole. Hintansa puolesta Kodaseman talomallit ovat suhteellisen edullisia, sillä neliöhinta esimerkiksi KODA Loft Light-mallissa on 2679 euroa. (kodasema.fi, 2020b). Edullisuudesta voidaan puhua verrattaessa tätä hintaa

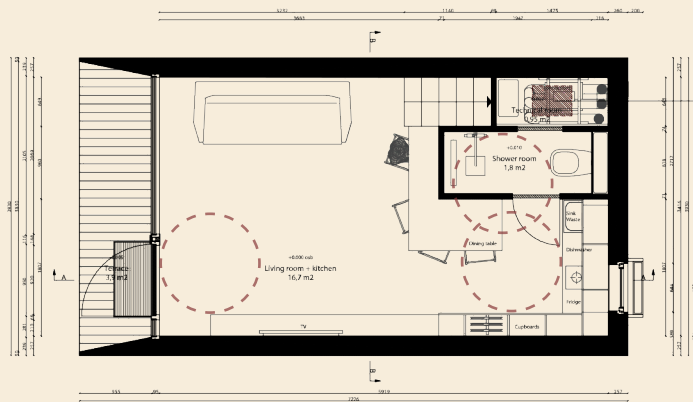
keskimääräiseen neliöhintaan Helsingissä, joka vuoden 2020 maaliskuussa oli 4 369 euroa (Tilastokeskus, 2020b).

Asumisen ruoanlaiton suhteen RT-kortti 93-10929 määrittelee 1-2 hengen ruoanvalmistuksen ja astianpesutilan yhteenlasketuksi minimimitoitukseksi 3550 mm. Vaikka RT-kortiston ohjeet eivät olekaan absoluuttisesti määritteleviä, ohjaavat ne kohti inhimillistä, laadukasta asumista. Minimimitoituksen lisäksi ruoanvalmistukseen liittyen Työtehoseura määrittelee raportissaan *Toimiva keittiö* (Työtehoseura, 3/2014) lieden ja vesipisteen välisen työtason mitan suositukseksi 600-1000 mm.

KODA Loft Light 3614 mm yhteenlasketulla keittiön työskentelytilallaan täyttää tämän kyseisen minimimitoituksen ohjeen. Myös lieden ja vesipisteen välinen etäisyys ylittää talomallissa 600 mm minimimitan. Näihin mitoituksellisiin arvoihin nojaten talo täyttää keittiönsä puolesta asumisen laatukriteerejä. Lisäksi kiintokalusteeksi, seinään kiinnitettäväksi suunniteltu pöytä tarjoaa lisäkeittiötasoa sekä säästää lattiapinta-alaa.

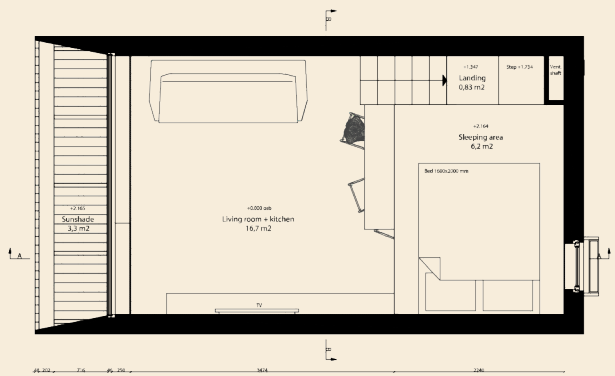
Nukkumaparvi taas mahdollistaa talon asuineliöiden maksimoimisen, sillä 6,2 neliömetrinen tila ei vielä lukeutu laskettavaan huonealaan, mutta lisää osaltaan asumisen tilaa huomattavasti. Kun huone on alle 7 m² ja sen korkeus on alle 2400 mm, voidaan parvelle johtavana portaana käyttää jyrkempää sekä kapeampaa, vähimmäisleveydeltään 600 millimetristä porrasta. (Topten, 14.12.2018.) Normaali sisäportaan minimileveys on 850 mm (RT 103141, 2019). KODA-talon portaiden leveys toteuttaa näin ollen 649 mm leveydellään kyseistä parven portaan mitoitukseen liittyvää määräystä.

Keittiön sekä parven mitoitukseen liittyy kuitenkin eräitä ongelmia, jotka koskevat esteettömyysmääräyksiä sekä -ohjeita. RT 103141 mukaan asunnon keittiössä tulee olla mahdollisuus 1300 mm halkaisijan kääntymistilaan.

Connection for services
Electricity 32A plug
Sewerage 110 mm
Water 20 mm Alupex
Network cable

Ground floor plan M 1:100 / A4

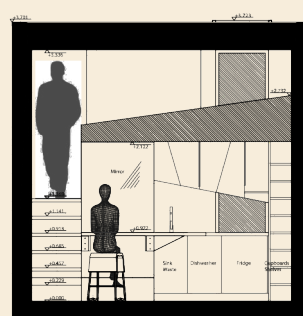

First floor plan (h=2,6m) M 1:100 / A4

Section A-A M 1:100 / A4

Section B-B M 1:100 / A4

Kuva 7. KODA Loft Light-talomallin pohja- ja leikkauspiirustukset, mittakaava 1:100 (Kodasema.fi, 2020c) Kuvaa muokattu.

Kiintokalusteena pöytä estää tämän vapaan kääntymistilan keittiötilassa. Lienee myös selvää, ettei parvelle kulku ole mahdollista liikuntaesteiselle henkilölle. Parven ja keittiön ohella myös kylpyhuone/suihkutila on pieni, eikä se toteuta esteettömyysmääräyksiä. Rakennustieto Oy määrittää asunnon tiloja siten, että vähintäänkin yhdessä wc- ja pesutilassa tulee olla halkaisijaltaan vähintään 1300 mm vapaa tila (RT 103141). Tätä tilallista ongelmaa selventääkseni olen piirtänyt kuvaan 5, 1300 mm halkaisijan kokoisia pyörähdysympyröitä kuvastamaan tilojen mitoitus.

Kuten aiemmin tutkielmassani viittasin, Lylykankaan et al., mukaan ”hyvät luonnonvalo-olosuhteet ovat kestävästä rakentamisesta periaatteiden mukaisen asuinrakennuksen oleellinen laatutekijä” (Lylykangas et al., 2015, s. 2). Tätä asumisen laatutekijää Koda Loft Light toteuttaa lähes äärimmäisyyksiin asti koko julkisivun kokoisella ikkunaseinällään. RT 93-10923 määrittää yleisiä asumiseen liittyviä vähimmäiskokoja sekä -vaatimuksia. Ohjeen mukaan asuin-tilan valoaukon suuruus täytyy olla vähintään 10% huoneen pinta-alasta, ja täten KODA light täyttää vaatimuksen reilusti 9,7 neliömetrin kokoisella ikkunaseinällään suhteessa 26,8 neliömetrin kokonaispinta-alaansa. Tämän lisäksi keittotilan päätyseinustalla sekä nukkumaparvella on lisämukavuutta ja käytännöllisyyttä tuovat tuuletusikkunat.

Siirrettävyytensä puolesta KODA-talot liikkuvat yhtenä kappaleena trailerin päällä, ja ne lasketaan nosturilla suoraan tontille. Talot vaativat sijoituspaikaltaan ainoastaan tasaista alustaa sekä minimimitoiltaan 30 neliömetrin suuruista tonttia. Mikäli talosta tehdään pysyvä asuminen, vaati se vesi-, viemäri- ja sähköliittymän, mitkä Kostaseman nettisivujen mukaan ovat kuitenkin hyvin minimaalisia ja vähätöisiä. (kostasema.fi, 2020a.) Näin ollen KODA Loft Light kykenee vastaamaan muuttuviin elämäntilanteisiin sekä liikkuvaan elämäntapaan siirrettävyytensä ansiosta.

Kuva 8. KODA Loft Light-talon nukkumapaari (Kodasema.fi, 2020e). Kuvaa muokattu.

Kuva 9. KODA Loft Light-talon interiööriä (Kodasema.fi, 2020e). Kuvaa muokattu.

6. YHTEENVETO

Tässä kandidaatintutkielmassa olen käsitellyt kirjallisuustutkimuksen keinoin asumista, kotia sekä suomalaisen asumisen tulevaisuuden näkymiä. Tutkielmani tarkastelu on keskittynyt siirrettävään asumisyksikköön sekä tämän mahdollisuuksiin toimia yhtenä vaihtoehtoisena tulevaisuuden kodin konseptina. Siirrettävän asumisyksikön ohella olen käsitellyt suomalaisen asumisen historiaa sekä kotia asunnon ja kodin rajapintatarkastelun kautta. Eräänä tutkielmani kirjallisuutta, tutkimuksia, artikkeleita ja raportteja määrittävänä tekijänä esiintyy subjektiivisuus. Myös tutkielmani on osaltaan subjektiivinen näkemys siirrettävän asumisyksikön mahdollisuuksista kodin ja asumisen kentällä.

Eräänä johtopäätöksenäni totean asumisen ja kodin subjektiivisuudesta johtuen käsitteiden täsmällisen, tieteellisen määrittelyn olevan lähes mahdotonta. Kuitenkin, kuten aiemmin tutkielmassani Vilkon (2010) tutkimuksen pohjalta ilmaisin, on koti arvojen, historian, tunnetilojen sekä muistojen muodostama kokonaisuus, jolla on huomattava vaikutus subjektiiviseen hyvinvointiimme. Asuminen ja koti ovat niin tärkeässä roolissa olemisemme sekä elämisemme suhteen, että niiden tieteellisen tutkimuksen tärkeyttä tulisi kaikesta subjektiivisuudestaan huolimatta painottaa jatkossa entistäkin enemmän.

Kodin käsitteen tieteellisen määrittelyn puutteellisuudesta huolimatta voin todeta löytäneeni tutkielmani kautta joitakin sellaisia elementtejä, joiden päättelen luovan rajaa asunnon ja kodin välille. Kuten tutkielmassani aiemmin päätelin, oletan kodin määrittelyn olevan osaltaan mahdollista kodin sijoittuessa asunnon luomien kehysten sisälle ja tätä kautta asunnon määrittämään tilaan tai paikkaan. Tutkielmani aineiston myötä päättelen kodintunnon muodostuvan suurelta osin subjektiivisista, tunnetiloja herättävistä

ominaisuuksista, joihin kietoutuu suuri määrä henkilökohtaisia muistoja ja arvoja.

Tietyn osan niistä ominaisuuksista, jotka luovat kodintun-
tua, totean kuitenkin liittyvän psyykkisen ulottuvuuten-
sa sijaan tai niiden ohella fyysisiin elementteihin. Tällaisiin
ominaisuuksiin arkkitehdin on mahdollista vaikuttaa positiivisesti suunnittelun keinoin. Tutkielmassani olen muodosta-
nut kaksi konkreettisten elementtien kokonaisuutta, joiden
olen päättellyt muodostavan selkeää kodintun-
tua. Tutkiel-
mani johtopäätökset kodintun-
tua luovista elementeistä
pohjautuvat pitkälti Pallasmaan (1994) tutkimukseen kodin
fenomenologiasta.

Kodintun-
tua luoviksi, konkreettisiksi elementeiksi luokitte-
len tutkielmani pohjalta esimerkiksi sisäänkäynnit, ikkunat,
kodin rakenteet sekä ihmiseen primitiivisellä tasolla vaikut-
tavat elementit kuten tulen ja tätä kautta lämmön. Ensimmäiseksi elementtien kokonaisuudeksi olen muodostanut
yksityisyyteen ja turvaan liittyvät ominaisuudet ja elemen-
tit. Näistä esimerkkinä toimivat sisäänkäyntiä merkitsevä ovi
sekä yksityisyyttä ilmentävä lukko, jotka sulkevat turvaan-
sa, mutta samanaikaisesti saavat meidät tuntemaan olomme
tervetulleiksi, kotoisiksi. Usein ulko-ovesta ilmenee myös
oveen kirjatun sukunimen tai -nimien perusteella kodin
omistajuus - tällöin ovi määrittää yksityisyyden ja julkisuu-
den rajapintaa tehden oven sisäisestä maailmasta yksityisyy-
den ja turvan paikan.

Toisena kokonaisuutena päättelen esiintyvän vastavoimien
sekä tätä kautta rakenteellisia ratkaisuja ilmentävien element-
tien. Esimerkkeinä nostan esille kattorakenteiden sekä ikku-
noiden merkityksen. Nämä tuovat kodintun-
tua parhaiten
esille luonnonvoimien, kuten rankkasateen piiskatessa kotia
ulkopuolelta. Tällöin kodin lämmön ja kodikkuuden merki-
tykset korostuvat. Rakenteellisilla sekä materiaalisilla ratkai-
sulla arkkitehdit voivat vaikuttaa siihen, millä tavoin ja millä
voimakkuudella tämä vastavoimista syntyvä vuorovaikutus

koetaan.

Kodintuntua luovien elementtien määrittämisen myötä tarkastelen siirrettävää asumisyksikköä kodin toteuttajana. Eräänä konkreettisena, useaan otteeseen esille nousseena asiana totean sisäänkäynnin olevan huomattavassa roolissa kodissa ja kodintunnon syntymisessä. Siirrettävä asumisyksikkö kykenee poikkeusellisesti tarjoamaan kompakteista neliöistään huolimatta pientaloasumista sekä itsemääräämisoikeutta. Nämä konkretisoituvat asumisyksikön mahdollistaessa oman, yksityisen ulko-oven.

Tutkielmassani esiteltyjen tutkimusten ja näiden pohjalta tehtyjen analyysien myötä päättelen siirrettävän asumisyksikön mahdollistavan asumismuotona laajasti erilaisia asioita. Eräänä ominaisuutena asumisyksikkö mahdollistaa kompaktin kokonsa puolesta edullisen hintatason, niin materiaali- kuin käyttökustannuksiansa puolesta. Hintataso taas mahdollistaa tasa-arvoisempaa asumista sen tehdessä omistusasumisesta huokeampaa. Toisaalta juuri kompakti koko saattaa tehdä asumisesta epätasa-arvoista esteettömyyden suhteen. Kompaktit neliöt luovat haasteita esteettömyyden toteuttamiselle ja kuten kohdeanalyysistäni ilmenee, eivät siirrettävistä minimiasunnoista ainakaan Koda Loft Light-talot kykene muodostamaan tämän kannalta tasa-vertaista asumista. Mikäli kyseisestä talomallista tarvitsisi esteettömän version, joutuisi minimimitoitettu standardiversiosta siirtymään Extended-versioon, jolloin hinta myös nousisi, ja tällöin taas taloudellinen tasa-arvo jäisi toteuttamatta.

Siirrettävissä asumisyksiköissä kompaktit neliöt tarjoavat positiivista yksinkertaisuutta sekä asumisen priorisointia, joka mahdollistaa keskittymisen itselleen tärkeimpiin asioihin. Edullisen hinnan ja positiivisen yksinkertaisuutensa ohella asumisyksikkö mahdollistaa siirrettävyytensä ansiosta liikkuvan elämäntavan sekä sopeutumisen muuttuviin elämäntilanteisiin. Siirrettävyys ja sitä varten kehitellyt

asumisyksikön ominaisuudet, kuten asumisyksikköön integroidut perustukset, säästävät myös ympäristöä asumisyksikön vahingoittaessa sijoituspaikkaa kiinteää rakennusta vähemmän. Lisäksi siirrettävyys luo enemmän valinnanvapautta asumispaikan ja -ympäristön suhteen sekä mahdollistaa luonnonläheisen asumisen kompakteille neliöille.

Siirrettävyytensä vuoksi siirrettävät asumisyksiköt suunnitellaan ja toteutetaan suhteellisen yksinkertaisiksi, kevyiksi sekä modulaarisiksi, jolloin asumisyksikkö luo hyvät puitteet Krokforsin (2008) esittämälle omaehtoiselle muuntojoustavuudelle. Asumista, asumisen konsepteja ja kotia tutkiessa päätelen tutkielmani pohjalta siirrettävän asumisyksikön kykenevän yhdistämään muuntojoustavuutensa ansios- ta erilaisten typologioiden ja konseptien parhaiksi koettuja ominaisuuksia luoden mielekkään ja yksilöidyn asumiskokemuksen. Asumisyksikköön on esimerkiksi mahdollista soveltaa Nupposen (2008) esille tuomaa ryhmärakentamisen konseptia esimerkiksi yhteisen tontin tai piharakennusten hankkimisen keinoin. Myös Mäenpään (2008) esittelemän kaupunkitalon positiivisina nähdyt puolet omasta ovesta sekä pihasta toteutuvat siirretävän asumisyksikön toteuttaessa pientaloasumisen piirteitä.

Kaiken kaikkiaan tutkielmassani esiintyneiden tutkimusten, kirjallisuuden sekä analyysien synnyttämien johtopäätösten kautta totean siirrettävän asumisyksikön luovan asumiselle joustavan ja muuntokykyisen kehyksen, jonka sisään ihmisellä on mahdollisuus rakentaa kotiaineksensa monipuolista yksikön tarjoamista lähtökohdista käsin. Päätelen siirrettävän asumisyksikön ulkoisten, materialististen ominaisuuksien mahdollistavan asumisen, joka saa aikaan tuntemuksia kodista. Näin ollen, vastauksena kysymykseen kodin liikkuvuudesta tulen tutkielmassani siihen lopputulokseen, että *kyllä, koti kykenee liikkumaan mukana.*

Lähdeluettelo

Aaltojärvi, I. (2005): *Kaikki kotona? Kotikäsitteen jäljillä mikro- ja makrotasojen rajapinnassa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Tampere.

Aaltojärvi, I. (2008): Koti tulevaisuuden konseptinä. *Asuttai-siinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa*. Toim. Markku Norvasuo. Teknillinen korkeakoulu, Yhdys-kuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Yliopisto-paino Oy, Espoo. 259-321.

Berner, A. & Still, A. (10.1.2019): *Valtioneuvoston asetus ajoneu-vojen käytöstä tiellä annetun asetuksen muuttamisesta*. 31/2019. Helsinki.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (10.10.2013): *Suurimmat sallitut mitat kuljetettaessa ajoneuvoa normaaliliiken-teessä Suomessa*. Lainattu 8.5.2020, saatavilla: (http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/124964/normaaliliiken-teen_mittarajat_2013.pdf)

Ferraro, C. (21.2.2009): *Small but perfectly formed*. Financial Times. Lainattu 9.5.2020. Haettu osoitteesta: (<https://www.google.com/amp/s/amp.ft.com/content/799d9338-fe1c-11dd-932e-000077b07658>)

Finto.fi: YSO - Yleinen suomalainen ontologia. (17.4.2020): *Y-sukupolvi*. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://finto.fi/yso/fi/page/p27507>)

Hertherington, K. (2007): *Capitalism's Eye: Cultural Spaces of the Commodity*, Routledge, New York.

Huttunen, L. (2002): *Kotona, maanpaossa, matkalla. Kodin merkitykset maahanmuuttajien omaelämäkerroissa*. Suomen

kirjallisuuden seura, Helsinki.

Ilmonen, M. (2005): Urbaani ihanne ja asumisurat. *Asumisen monet kasvot*. Toim. Lisa Knuuti. Teknillinen korkeakoulu, yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Espoo.

Junnto, A.; Fredriksson, P. (2008a): Esipuhe. *Asumisen muutos ja tulevaisuus. Rakennetarkastelu, erilaistuva asuminen, osaprojekti I*, Suomen ympäristö 33/2008, Ympäristöministeriö. 3.

Junnto, A. (2010a): Johdanto: Mitä on erilaistuva asuminen? *Asumisen unelmat ja arki*. Toim. Anneli Junnto. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki. 7-13.

Junnto, A. (2010b): Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus. *Asumisen unelmat ja arki*. Toim. Anneli Junnto. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki. 17-47.

Jääskeläinen, L. (2013): David Helldén ja Sven Markelius: Unelma modernista. Yhdyskuntasuunnittelu: *The Finnish Journal of Urban Studies*. No 1 Vol 51. Lainattu: 11.5.2020, saatavilla: (<https://www.yss.fi/journal/unelma-modernista/>)

Kent, S. (1995): Ethnoargeology and the concept of home: A crosscultural analysis. *The Home: words, interpretations, meanings, and environment*. Toim. David N. Benjamin. Ashgate, Hampshire. 163-180.

Kodasema.fi (2020a): *About us*. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/about-us/>)

Kodasema.fi (2020b): *KODA price list*. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/koda-loft/>)

Koistinen-Jokiniemi, P.; Koskiniemi, T.; Lehtinen, I.;

Lindroos, V.; Martikainen, J.; Montonen, S.; Savela O. & Tuomaalaa, E. (2017): *Digitalisaatio ja bkt – miten digitalisaatio näkyy taloustilastoissa*. Tilastokeskus, työpäperi 1/2017, Helsinki.

Kronenburg R. (1995): *Houses in motion: the genesis, history and development of the portable building*. London Academy Edition, Lontoo.

Laakso, S.; Loikkanen, H. A. (2004): *Kaupunkitalous: Jobdatus kaupungistumiseen, kaupunkien maankäyttöön sekä yritysten ja koitalouksien sijoittumiseen*. 1. painos. Gaudeamus Helsinki, Helsinki.

Lylykangas, K.; Andersson, A.; Kiuru, J.; Nieminen, J. & Päätaalo, J. (2015): *Rakenteellinen energiatehokkuus*. Helsinki.

Manninen, R. (2005): Uudet asumismuodot ja kaupunkisuunnittelu. *Asumisen monet kasvot*. Toim. Lisa Knuuti. Teknillinen korkeakoulu, yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Espoo. 57-63.

Mäenpää, P. (2008): Avara urbanismi. Yritys ymmärtää suomalainen kaupunki toisin. *Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa*. Toim. Markku Norvasuo. Teknillinen korkeakoulu, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Yliopistopaino Oy, Espoo. 21-47.

Mäntylä, H.; Marjomaa, T. & Kuusela, M. (3/2014): Toimiva keittiö. *TTS:n tiedote. Asuminen, teknologia ja palvelut*, 3/2014.

Tieliikennelaki; Niinisto, S. & Berber, A. (23.11.2018): *Laki tieliikennelain muuttamisesta*. 1020/2018. Helsinki.

Pakkala, P. (ajoittamaton): *Asumalähiörakentaminen 1900-luvun jälkipuolella*. 5-6. Lainattu 1.5.2020. Haettu osoitteesta: (<https://www.museovirasto.fi/uploads/>

Kulttuuriympäristö/Kaupungistuminen_kasvun_kaavoitus_ ja_asumisen_alueet/Asumalahiorakentaminen_1900-luvun_jalkipuolella.pdf)

Pallasmaa, J. (1994): *Identiteetti, intimitteetti ja kotipaikka. Huomioita kodin fenomenologiasta*. Arkkitehti 1/1994.

Perhe rakensi 35 neliön talon ja viihtyy pienissä tiloissaan: ”Moni on sanonut tämän tuntuvan isommalta kuin neliöt antaisivat ymmärtää”. (10.4.2020). *Kainuun sanomat*. Lainattu 5.5.2020. Haettu osoitteesta: (<https://www.kainuunsanomat.fi/app/kainuunsanomat/uutiset/?articlepg=180715225>)

Pirhonen, O. (2016): *Elämäntapa ja yksilöllisyys asumisessa, 10 konseptia Intiankadulle*. Diplomityö. Tampereen teknillinen yliopisto, Tampere.

Rantanen, A. (2018). *Kerrostaloasunnoista lähti vuosikymmenessä liki 20 neliötä – nyt suunta on kääntymässä*. Yle Uutiset. Lainattu 11.5.2020, saatavilla: (<https://yle.fi/uutiset/3-10104395>)

RT 103141 (2019): *Esteetön liikkumis- ja toimimisympäristö*. Rakennustieto Oy.

RT 82-11006 (2010): *Ulkoseinärakenteita*. Rakennustieto Oy.

RT 41-10947 (2009): *Puu- ja alumiini-ikkunat sekä niiden asennus*. Rakennustieto Oy.

RT 93-10929 (2008): *Asuntosuunnittelu. Ruoanvalmistus ja ruokailu*. Rakennustieto Oy.

RT 93-10923 (2008): *Asuntosuunnittelu, yleistä*. Rakennustieto Oy.

Ruuska, A.; Häkkinen, T.; Vares, S.; Korhonen, M. Myllymaa,

T. (2013): *Rakennusmateriaalien ympäristövaikutukset. Selvitys rakennusmateriaalien vaikutuksesta rakentamisen kasvihuonekaasupäästöihin, tiivistelmäraportti*. Ympäristöministeriön raportteja 8/2013. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Saarenheimo, M.; Pietilä, M.; Maununaho, S.; Tiihonen, A. & Pohjolainen, P. (2014): *Ikäpolvien taju - Elämänkulku ja ikäpolvet muuttuvassa maailmassa*, Vanhustyön keskusliitto.

Sanastokeskus TSK (2020): *U-arvo*. Lainattu 13.05.2020, saatavilla: (<https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/u-arvo>)

Suikkanen, Asko (2010): Lukijalle. *Kotia paikantamassa*. Toim. Anni Vilkkö, Asko Suikkanen ja Johanna Järvinen-Tassopoulos. Lapin Yliopistokustannus, Rovaniemi, Juvenes Print, Tampere. 9-10.

Säilynoja, Anu (2016): *Pienen hiilijalanjäljen koti spontaanina kaupunkikehittämisen välineenä*. Diplomityö. Oulun Yliopisto, arkkitehtuurin osasto, Oulu.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2018): Asunnot ja asuinolot [verkkójulkaisu]. *Liitetaulukko 1. Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2018*. Helsinki: Tilastokeskus. Lainattu: 13.5.2020, saatavilla: (http://www.stat.fi/til/asas/2018/asas_2018_2019-05-14_tau_001_fi.html)

Tieteentermipankki.fi (2020): *Fenomenologia*. Lainattu 12.5.2020, saatavilla: (<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:fenomenologia>)

Tiilikainen, K.; Lukkarinen, P. (20.12.2017): *Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus-, ja työtiloista*. Ympäristöministeriö. 1008/2017. Helsinki.

Tilastokeskus (2020a): *Suomen kaupunkiväestön kehitys vuosien 2000-2018 välillä*. Taulukko muodostettu Tilastokeskuksen StatFin-tietokannan avulla. 1.5.2020.

Tilastokeskus (2020b): *Liitetaulukko 1. Vanhojen osakeasuntojen hinnat, maaliskuu 2020*. Lainattu 13.5.2020, saatavilla (https://www.stat.fi/til/ashi/2020/03/ashi_2020_03_2020-05-05_tau_001_fi.html)

Topten rakennusvalvonnat (14.12.2018): *Sisäportaiden mitoitus*. 117 d 02 C.

Vilkko, A. (2010): Kohteena koti. *Kotia paikantamassa*. Toim. Anni Vilkko, Asko Suikkanen ja Johanna Järvinen-Tasopoulos. Lapin Yliopistokustannus, Rovaniemi, Juvenes Print, Tampere. 11-30.

Wallin, S. (2017): Yksiöiden ja kaksioiden kaupunki. Yhdyskuntasuunnittelu: *The Finnish Journal of Urban Studies*. No 2 Vol 55. Lainattu: 11.5.2020, saatavilla: (<https://www.yss.fi/journal/yksioiden-ja-kaksioiden-kaupunki/>)

Wiik, M; Vihavainen, M: Miten ikääntyvä Suomi asuu? *Asumisen monet kasvot*. Toim. Lisa Knuuti. Teknillinen korkeakoulu, yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Espoo. 25-39.

Kuvalähteet:

Kansikuva:

Kontoniemi, A. (2020) [illustratio].

Kuva 1:

Tirilä, S. (2001): *Kortepohjan asunalähiö*. [valokuva]. Lainattu 12.5.2020, saatavilla: (<https://www.finna.fi/Record/musketti.M012:RHO125497:9#image>) (Kuvaa muokattu)

Kuva 2:

Von Schmidt, J. (4.3.2017): *Baugemeinschaften ja arkkitehtitoimisto WRS:n ryhmärakennuttamisen kohde*. [valokuva]. Lainattu 12.5.2020, saatavilla: (<http://www>

juergen-schmidt-fotografie.de/baugemeinschaft-gojenbergsweg-hamburg-wrs-architekten-hamburg-13/) (Kuvaa muokattu)

Kuva 3:

karinkrokfors.fi (2017): *Kellokas Housing, Karin Krokfors Arkkitehdit*. [kaavio]. Lainattu 12.5.2020, saatavilla: (<https://www.karinkrokfors.fi/projects.html#>) (Kuvaa muokattu)

Kuva 4:

Lahtinen, P. (1972). *Noormarkun Villa Mairean pihapiiriä. Edustalla iso vesiallas ja taustalla itse rakennus*. [valokuva]. Lainattu 27.4.2020, saatavilla: https://www.finna.fi/Record/musketti_satmuseo.M26:SK66:9#image

Kuva 5:

Kodasema.fi (2020a): *KODA Loft float-talo*. [valokuva]. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/>)

Kuva 6:

Kodasema.fi (2020b): *KODA Loft concrete-taloja*. [valokuva]. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/>)

Kuva 7:

Kodasema.fi (2020c): *KODA Loft Light-talomallin pohja- ja leikkauspiirustukset, mittakaava 1:100*. [piirustus]. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/koda-loft/>)

Kuva 8:

Kodasema.fi (2020d): *KODA Loft Light-talon nukkekumapari* [valokuva]. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/>)

Kuva 9:

Kodasema.fi (2020e): *KODA Loft Light-talon interiööriä*

[valokuva]. Lainattu 13.5.2020, saatavilla: (<https://www.kodasema.com/fi/>)